

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Bc. Veronika Čermáková

Orgány vykonávající státní správu ve školství a jejich kompetence

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Orgány vykonávající státní správu ve školství a jejich kompetence“ vypracovala zcela samostatně a citovala jsem veškeré použité zdroje.

V Olomouci dne 19.6.2015

.....

Veronika Čermáková

Poděkování:

Tímto děkuji vedoucí diplomové práce, JUDr. Zdence Novákové, Ph.D., za její odborné vedení, pomoc, připomínky a cenné podněty při zpracování této práce.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Bc. Veronika Čermáková
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	JUDr. Zdenka Nováková, Ph.D.
Rok obhajoby:	2015

Název práce:	Orgány vykonávající státní správu ve školství a jejich kompetence
Název v angličtině:	Authorities at the state administration in education and their competencies
Anotace práce:	Diplomová práce je zaměřena na působnost orgánů státní správy a výkon jejich kompetencí v oblasti školství. Cílem práce je na základě teoretických poznatků analyzovat systém fungování orgánů státní správy působících ve školství, podrobně popsat jejich kompetence v rámci ČR a Slovenska, a jejich následné srovnání.
Klíčová slova:	orgány státní správy, veřejná správa, školský zákon, školská, správa
Anotace v angličtině:	This Master's thesis is focused on the jurisdiction of the bodies of public administration and their application in Education. The goal of this thesis is to analyse the system of functioning of administrative bodies in educational areas, to describe thoroughly and subsequently to compare their competencies in the Czech Republic and the Slovak Republic.
Klíčová slova v angličtině:	bodies of public administration, public administration, education law, school administration

Přílohy vázané v práci:	1. Přehled kompetencí
Rozsah práce:	61 + příloha
Jazyk práce:	Český jazyk

OBSAH

1. Úvod.....	7
2. Prameny právní úpravy na úseku školství.....	9
3. Veřejná správa.....	11
3.1 Státní správa.....	13
3.2 Samospráva.....	15
4. Orgány státní správy na úseku školství v České republice.....	17
5. Orgány státní správy na úseku školství na Slovensku.....	44
6. Komparativní analýza.....	53
7. Závěr.....	56
Seznam použitých zkratk.....	58
Seznam použitých zdrojů a literatury.....	59
Přílohy.....	62

1. Úvod

Jako téma své diplomové práce jsem si zvolila „Orgány vykonávající státní správu ve školství a jejich kompetence“. Na můj výběr tohoto tématu měla vliv zejm. praxe vykonávaná v rámci studia, kde jsem se měla možnost seznámit právě s výkonem státní správy a samosprávy ve školství a získat tak jiný pohled na školství, než jako studentka.

Cílem diplomové práce je na základě teoretických poznatků analyzovat systém fungování orgánů státní správy působících ve školství a podrobně popsat jejich kompetence v rámci České republiky (dále jen „ČR“) a Slovenska (dále jen „SR). Dílčím cílem je komparace jednotlivých států. K dosažení stanoveného cíle bude použita metoda popisná k vymezení základních pojmů vztahujících se k dané oblasti, metoda analýzy právních předpisů a literatury, pomocí níž se budu snažit vyložit systém fungování orgánů státní správy ve školství a metoda komparace. Tato práce není zaměřena na problematiku fungování orgánů státní správy na úseku veškerého školství, ale zabývá se pouze kompetencemi orgánů v kontextu se vzděláváním v mateřských, základních, středních školách a vyšších odborných školách.

Diplomová práce je rozvržena do sedmi kapitol, z nichž první tvoří úvod a sedmou závěr, který bude obsahovat zhodnocení práce. Druhá kapitola vymezuje právní úpravu na úseku školství, třetí se zaměřuje na charakteristiku veřejné správy a její rozdělení na státní správu a samosprávu. Jsou zde vysvětleny základní pojmy, které jsou důležité pro další část textu.

Čtvrtá kapitola se zabývá orgány státní správy ve školství v ČR a podrobně vymezuje jejich kompetence. Pátá kapitola je věnována této problematice v rámci Slovenské republiky.

Šestá kapitola je věnovaná srovnávací analýze předchozího textu. Je založena na metodě komparace, která „*představuje srovnávání několika objektů nebo jevů za účelem zjištění jejich společných, nebo naopak odlišných znaků. Toto srovnávání probíhá na základě předem zvolených kritérií, která plynou z cíle výzkumu, resp. výzkumných otázek.*“¹ V této kapitole bude tedy popsáno, jak to v obou státech mezi orgány funguje, srovnání jejich pravomocí a hledání a společných vlastností a odlišností.

---

¹ TROUSIL, Michal a Veronika JAŠÍKOVÁ. *Úvod do tvorby odborných prací*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. S. 42.

Při psaní diplomové práce jsem zjistila, že k dané problematice není dostatek odborné literatury, proto jsem při jejím zpracování vycházela především z právních předpisů, odborných komentářů, judikatury a z elektronických zdrojů, např. výklady MŠMT.

2. Vymezení právní úpravy na úseku školství

Školství v České republice (dále jen „ČR“) je upraveno v právních předpisech, které mají různou právní sílu.

Čl. 33 odst. 1 Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky (dále jen „LZPS“) zakotvuje právo každého na vzdělání. Ustanovení také upravuje právo občanů na bezplatné vzdělávání v základních a středních školách. Čl. 16 LZPS zakotvuje právo náboženské výuky na státních školách za zákonem stanovených podmínek.

V oblasti mezinárodní úpravy je třeba zmínit Mezinárodní pak o hospodářských, sociálních a kulturních právech², v němž je v čl. 13 zakotveno právo každého na vzdělání. Dalším mezinárodním dokumentem upravujícím školnou legislativu je Úmluva o právech dítěte³, která v čl. 28 upravuje právo dítěte na vzdělávání a stejné možnosti výkonu tohoto práva.

Nejdůležitějším právním předpisem pro oblast školství je v ČR zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále jen „školský zákon“), který upravuje podmínky pro výkon vzdělávání, práva a povinnosti fyzických a právnických osob a působnost orgánů státní správy a samosprávy ve školství.

Dalšími právními normami jsou např. zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů; zákon č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „SŘ“) a zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících upravující předpoklady pro činnost pedagogického pracovníka.

Kromě zákonů, školství legislativně upravuje mnoho prováděcích právních předpisů. Jedná se o nařízení vlády a vyhlášky ministerstva, např.

- Vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání
- Vyhláška č. 54/2005 Sb., o náležitostech konkursního řízení a konkursních komisí

---

² Vyhláška č. 120/1976 ministra zahraničních věcí o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech

³ Sdělení Federálního ministerstva zahraničních věcí č. 104/1991 Sb.

· Vyhláška č. 364/205 Sb., o dokumentaci škol a školských zařízeních.

Činnost samotné školy je dále upravena i vnitřními předpisy. Mohou to být pokyny, směrnice ministerstva nebo školní a vnitřní řády škol.

Protože v práci bude použita metoda komparace českých a slovenských orgánů státní správy, je vhodné vymezit také slovenskou právní úpravu vztahující se k dané oblasti.

Klíčovým právním předpisem je zákon č. 245/2008 Z.z., o výchově a vzdělávání, který upravuje podmínky, rozsah, cíle a organizaci vzdělávání. Kromě něj je výkon státní právy a samosprávy ve školství upraven v samostatném zákoně č. 596/2003 Z.z., o štátnej správe v školstve a školskej samospráve.

Stejně jako v ČR je úprava slovenského školství zakotvena nejen v zákonech ale i v podzákonných právních normách.

3. Veřejná správa

Před samotným vymezením orgánů státní správy na úseku školství, je vhodné vysvětlit základní pojmy, které s ním souvisí.

Pojem „správa“ lze obecně charakterizovat jako „*záměrná činnost, sledující dosažení určitého cíle (účelu)*“⁴. V nejširším smyslu je možno správu chápat jako „*každodenní činnost každého subjektu, kterou se stará o sebe anebo o jemu svěřené záležitosti.*“⁵

Podle sledovaných cílů, které mohou být soukromé či veřejné, lze rozlišovat státní správu na soukromou a veřejnou. Veřejná správa je správa veřejných záležitostí, vykonávaná v zájmu více lidí a motivována společenským (veřejným) zájmem, naopak správa soukromá je správa subjektu, který si sám spravuje své záležitosti, vykonávaná soukromým subjektem v jeho zájmu.

Veřejná správa je ústřední pojem správního práva a lze jej charakterizovat jako „*správa společnosti, správa státu jako celku i jeho jednotlivých územních jednotek, jako složek územní organizace státu, tzn., správa veřejných záležitostí ve společnosti zorganizované ve stát, je projevem realizace výkonné moci ve státě, a to včetně specifického postavení tzv. veřejnoprávní samosprávné moci, přičemž se tato správa souhrnně označuje pojmem veřejná správa. Veřejná správa se tak člení na, respektive v sobě zahrnuje, jednak tzv. státní správu a jednak tzv. samosprávu*“⁶

Odlišení veřejné správy od jiných funkcí státu

1. veřejná správa a zákonodárství

Veřejná správa je činnost podzákonná, zákonodárství je jí nadřazeno. Zákonodárnou činností rozumíme tvorbu zákonů, u veřejné správy se jedná o výkon zákonů.

---

⁴SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 2. vydání. Praha: ASPI Wolters Kluwer, 2009, s.18.

⁵ TEJ, Juraj. *Správa a manažment* [online]. Prešov: © Prešovská univerzita v Prešove, 2011. ISBN 978-80-555-0476-6. S. 8

⁶ PRŮCHA, Petr. *Správní právo: obecná část*. 7., dopl. a aktualiz. vyd., (V nakl. Doplněk 2.). Brno: Masarykova univerzita, 2007, s. 48.

2. veřejná správa a soudnictví

Soudnictví je činnost, která se zabývá nalézáním práva soukromého i veřejného, zatímco u veřejné správy se jedná o realizaci veřejných zájmů. Z funkčního hlediska soudy poskytují ochranu právům, veřejná správa realizuje veřejné zájmy v mezích práva.

Z organizačního hlediska se jedná o principy koordinace (mezi soudy) a subordínace (u veřejné správy).

3. veřejná správa a vláda

Vláda je vykonavatelem veřejné správy, je její součástí. Stojí na vrcholu správních úřadů, politicky vede správu jako celek.

Výkon veřejné správy

a) výkon veřejné správy státem

Stát je základním nositelem veřejné správy, kterou vykonává prostřednictvím správních úřadů.

b) výkon soukromoprávními subjekty

Veřejná správa je v tomto případě vykonávána nestátními subjekty - veřejnoprávními korporacemi, „*kteřé buď stát na základě zákonného zmocnění, nebo přímo zákon aprobuje k výkonu veřejné správy, a to vlastním jménem ve vlastní působnosti, kdy v rámci této správy jsou oprávněny autoritativně rozhodovat o právech, právem chráněných zájmech a povinnostech osob.*“⁷

Organizace veřejné správy

Rozlišujeme materiální a formální pojetí veřejné správy.

Ve formálním (organizačním) pojetí se jím rozumí soustava orgánů, které vykonávají veřejnou správu přímo nebo zprostředkovaně, zatímco v materiálním (funkčním) významu ji chápeme jako samotný výkon veřejné správy, tedy souhrn činností a úkolů vykonávaných ve veřejném zájmu.

---

⁷ HALÁSKOVÁ, Martina. *Veřejná správa* [online]. Ostrava, 2007 [cit. 2015-03-21]. Str. 15. Dostupné z: <http://projekty.osn.cz/pvsos/doc/verejna-sprava.pdf>

3.1 Státní správa

Státní správa je „*veřejná správa vykonávaná přímo státem jako realizace jeho výkonné moci zahrnující v sobě jak prvky klasického řízení, tak i regulace. V rámci státní správy stát vykonává veřejnou správu přímo prostřednictvím svých orgánů, které jsou při výkonu státní správy správními úřady.*“⁸

Státní správu lze charakterizovat jako činnost výkonnou, podzákonnou a nařizovací. Výkonnou činností rozumíme „*činnost prováděcí a zdůrazňuje se jím postavení státní správy jako realizační činnosti ve vztahu k obsahu aktů orgánů zákonodárné moci, neboť podstatou poslání státní správy je provádění zákonů.*“⁹

Podzákonná činnost státní správy znamená, že může konat pouze to, co jí ukládá zákon.

Nařizovací charakter veřejné správy určuje „*mocenskou převahu orgánů státní správy ve vztahu k těm, vůči nimž je státní správa vykonávána, a projevuje se v závaznosti aktů státní správy pro jejich adresáty.*“¹⁰

Organizační subsystémy státní správy

Organizační pojetí státní správy určuje, jaké orgány a složky vykonávají státní správu.

1. Ústřední orgány státní správy

Právní postavení těchto orgánů je upraveno zákonem č. 1/1993 Sb., Ústava ČR a zákonem č. 2/1969 Sb., o řízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy (dále jen kompetenční zákon).

Vykonávají státní správu na celém území státu a v jejich čele obvykle stojí člen vlády. Výkonnou moc ve státě zajišťují specializované orgány, které mají ve vedení některého z členů vlády.

---

⁸ HALÁSKOVÁ, Martina. *Veřejná správa* [online]. Ostrava, 2007 [cit. 2015-03-21]. Str. 16. Dostupné z: <http://projekty.osn.cz/pvsos/doc/verejna-sprava.pdf>

⁹ PRŮCHA, Petr. *Správní právo: obecná část*. 7., dopl. a aktualiz. vyd., (V nakl. Doplněk 2.). Brno: Masarykova univerzita, 2007, s. 60

¹⁰ PRŮCHA, Petr. *Správní právo: obecná část*. 7., dopl. a aktualiz. vyd., (V nakl. Doplněk 2.). Brno: Masarykova univerzita, 2007, s. 61

Mezi ústřední orgány státní správy v ČR patří vláda ČR, ministerstva a další ústřední orgány státní správy (např. Česká školní inspekce, Česká obchodní inspekce, Vězeňská služba).

2. Územní orgány veřejné správy s všeobecnou působností

Protože vykonávat veřejnou správu nelze pouze z jednoho místa, je její výkon realizován kromě správy ústřední, také správou územní. Tyto územní orgány veřejné správy vykonávají státní správu v přenesené působnosti v rozsahu, v jakém ji stát na ně převedl.

Tyto orgány spravují pouze dílčí část území a liší se organizační strukturou:

- a) detašovaná pracoviště ústředních orgánů státní správy
- b) orgány zřízené na základě zákona
- c) orgány obcí a krajů

3. územně dekoncentrované orgány státní správy

Vykonávají státní správu v územních obvodech a na základě ustanovení zvláštních právních předpisů. Jedná se např. o finanční úřady, úřady práce, Česká školní inspekce atd.

4. orgány profesní a zájmové samosprávy

Veřejnoprávní korporace zájmového charakteru, které mají své vlastní samosprávné orgány. Řadíme sem komory, svazky, grémia či společenstva.

Funkční pojetí státní správy

Vnitřní činnost státní správy je činnost vykonávaná uvnitř orgánů veřejné správy a jejím úkolem je zajistit optimální fungování orgánů veřejné správy.

Hlavní činností státní správy je však činnost vnější, která se zaměřuje na subjekty stojící vně veřejné správy. Příjemci působení státní správy jsou fyzické a právnické osoby, vůči nimž je vykonávána.

3.2 Samospráva

Pojem samospráva lze charakterizovat jako „výkon vymezených úkolů správy státu samostatnými veřejnoprávními subjekty, které stát k tomu aprobuje.“¹¹

Je uskutečňována veřejnoprávními korporacemi, které vystupují vlastním jménem a ve svém zájmu. Podle věcné náplně rozlišujeme samosprávu na územní (obecní, krajská) a stavovská (zájmová, profesní).

Samospráva územní

Je vykonávána veřejnoprávními korporacemi (obce a kraje). Podle Zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky jsou územní samosprávné celky (dále jen ÚSC) „územními společenstvími občanů, která mají právo na samosprávu.“¹² Samostatně rozhodují o svých záležitostech, jsou nezávislé na státu, mají vlastní majetek a finanční zdroje.

V České republice existuje model tzv. smíšené územní správy, kde obce mají dvojí postavení. Vykonávají správu vlastních záležitostí (samostatná působnost) a kromě toho vykonávají také státní správu (v přenesené působnosti).

V samostatné působnosti územně samosprávné celky spravují vlastní záležitosti, svým jménem a ve svém zájmu. Jedná se například o vydávání obecně závazných vyhlášek, správu místních poplatků či zřizování a správu škol a školských zařízení.

V přenesené působnosti kraje a obce vykonávají státní správu v rozsahu, v jakém ji stát na ně přenesl. Takový výkon státní správy lze na ÚSC delegovat pouze zákonem. Příkladem může být např. projednávání přestupků, vedení matrik, evidence obyvatel, státní památková péče apod.

---

¹¹HALÁSKOVÁ, Martina. *Veřejná správa* [online]. Ostrava, 2007 [cit. 2015-03-21]. Dostupné z:

<http://projekty.osn.cz/pvsos/doc/verejna-sprava.pdf>

¹² Čl. 100 odst. 1 zákona č. 1/1993 Sb., Ústava ČR

Samospráva zájmová

Je vykonávaná veřejnoprávními korporacemi zájmového charakteru. Jedná se o „*sdržení občanů, založené na bázi společných věcných zájmů, obvykle na celém území republiky nebo v jednotlivých územněsprávních jednotkách.*“¹³

Profesní komory

Mají status samostatných právnických osob, které spravují vlastní majetek a hospodaří podle svého rozpočtu. Zřizují se zákonem a platí zde princip povinného členství.

V ČR existuje 11 profesních komor, např. komora lékařská, stomatologická, exekutorská, veterinární atd.

Školní samospráva

Na nižším školství se jedná o rady škol, jejichž prostřednictvím se rodiče i žáci účastní na řízení školy. Na vysokých školách se zřizují akademické senáty, jejichž prostřednictvím vykonávají samosprávu členové akademické obce. Dalším příkladem zájmové samosprávy je Rada vysokých škol či Akademie věd.

---

¹³HALÁSKOVÁ, Martina. *Veřejná správa* [online]. Ostrava, 2007 [cit. 2015-03-21]. Dostupné z: <http://projekty.osn.cz/pvsos/doc/verejna-sprava.pdf>

4. Orgány státní správy na úseku školství v České republice

1. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“, „ministerstvo“)
2. Česká školní inspekce (dále jen „ČŠI“)
3. krajský úřad
4. obecní úřad obce s rozšířenou působností
5. ředitel školy
6. ostatní ústřední správní úřady u škol spadajících do jejich resortu

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

„Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy je ústředním orgánem státní správy pro předškolní zařízení, školská zařízení, základní školy, střední školy a vysoké školy, pro vědní politiku, výzkum a vývoj, včetně mezinárodní spolupráce v této oblasti, a pro vědecké hodnosti, pro státní péči o děti, mládež, tělesnou výchovu, sport, turistiku a sportovní reprezentaci státu.“¹⁴

První Ministerstvo školství (původním názvem Ministerstvo veřejného vyučování) bylo zřízeno nejvyšším rozhodnutím č. LXXI/34 Sb. 23. 3. 1840, se sídlem ve Vídni a jeho působnost se vztahovala na celé území tehdejší monarchie. Prvním ministrem školství byl Franz von Sommaruga. Za první republiky byl zřízen Úřad pro správu vyučování a národní osvětu, zanedlouho se však ustálil název Ministerstvo školství a národní osvěty, které se členilo na 8 odborů a presidium. Za protektorátu byly veškeré školské záležitosti podřízeny Velkoněmecké říši, po r. 1945 byla činnost Ministerstva školství a osvěty obnovena. Ministerstvo během své existence několikrát změnilo svůj název až do r. 1988, kdy byl změněn na současný název Ministerstvo, školství, mládeže a tělovýchovy. Po r. 1988 proběhla transformace školství a vznikl nový školský zákon č. 561/2004 sb.

Ministerstvo jako ústřední orgán státní správy pro oblast školství řídí její výkon **vydáváním právních a jiných vnitřních předpisů¹⁵** (zákony, vyhlášky, směrnice).

„Normativní právní akty (právní předpisy) jsou výsledky právotvorné činnosti kompetentních státních orgánů, jimiž se stanoví, mění nebo ruší právní normy“¹⁶

---

¹⁴ § 7 věta první zákona č. 2/1966 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky

¹⁵ § 169 odst. 1 školského zákona

Zákonné normativní právní akty:

- a) ústavní zákony (Ústava ČR, Listina základních práv a svobod)
- b) zákony a zákonná opatření Senátu

Podzákonné normativní právní akty:

- a) nařízení vlády
- b) vyhlášky ministerstev a jiných ústředních správních úřadů
- c) nařízení kraje
- d) obecně závazné vyhlášky obce
- e) nařízení obce

Vyhlášky ministerstva jsou druhem podzákonných normativních právních aktů. Musí být vydány oprávněným subjektem a jejich cílem je „*konkretizovat problematiku upravenou v základních rysech již samotným zákonem, ale nikdy nesmí jít mimo zákon.*“¹⁷

Směrnice „*jsou nejrozšířenějším názvem pro vnitřní předpisy, jimiž se obvykle na základě řádů podrobně upravují vztahy a chování jednotlivých prvků nebo jednotek v organizaci, například způsoby vykonávání jednotlivých funkcí, konkretizace funkčních náplní, vztahy prvků při výkonu funkcí.*“¹⁸

Ministerstvo má odpovědnost za stav, koncepci a rozvoj vzdělávací soustavy (§ 169 odst. 1 školského zákona. K tomuto úkolu používá nástrojů vymezených školským zákonem. Jedná se o vzdělávací programy, dlouhodobé záměry, školský rejstřík, Českou školní inspekci a částečně i finanční nástroje.

Národní program vzdělávání (dále jen „NPV“) obsahuje hlavní cíle, oblasti a obsah vzdělávání a stanoví nástroje, kterými lze těchto cílů dosáhnout.¹⁹

---

¹⁶ KUBŮ, Lubomír, Pavel HUNGR a Petr OSINA. 2007. *Teorie práva*. Praha: Linde. Vysokoškolské právnické učebnice. ISBN 9788072016372. S. 40.

¹⁷ Tamtéž s. 45.

¹⁸ Tamtéž s. 61

¹⁹ § 3 odst. 1 školského zákona

Po jeho zpracování jej ministerstvo projedná s vybranými odborníky a orgány a předá k projednání vládě. NPV má vláda povinnost předložit oběma komorám parlamentu. *Tato okolnost činí z tohoto dokumentu velmi významný a hlavně pro politickou reprezentaci závazný vzdělávací program na té nejvyšší úrovni*²⁰

Rámcově vzdělávací programy (dále jen „RVP“) stanovují přímo konkrétní cíle, formu, délku a obsah vzdělávání.²¹

Jsou závazné pro tvorbu školních vzdělávacích programů, které na něj navazují, a jsou zárukou slučitelnosti obsahu vzdělávání školních vzdělávacích programů všech zřizovatelů.

Ministerstvo má povinnost vydávat RVP pro předškolní, základní, střední odborné, základní umělecké a jazykové vzdělávání a pro gymnázia.

*„RVP musí odpovídat nejnovějším poznatkům vědních disciplín, jejichž základy a praktické využití má vzdělávání zprostředkovat a pedagogiky a psychologie o účinných metodách a organizačním uspořádání vzdělávání přiměřeně věku a rozvoji vzdělávaného“*²² a má být zveřejněn způsobem umožňujícím dálkový přístup.²³

Na základě RVP je posuzováno hodnocení žáka, které činí škola nebo Česká školní inspekce. Jsou důležité pro určení výše finančních prostředků škol, které jim jsou přidělovány ze státního rozpočtu (krajských normativů) a pro tvorbu učebních textů.

Výše uvedená kurikulární²⁴ soustava přinesla nový pojem, vzdělávací program, a určuje jeho strukturu, která může být národní a školní. Pro přehlednost uvádím tabulku, která znázorňuje organizaci vzdělávání v ČR.

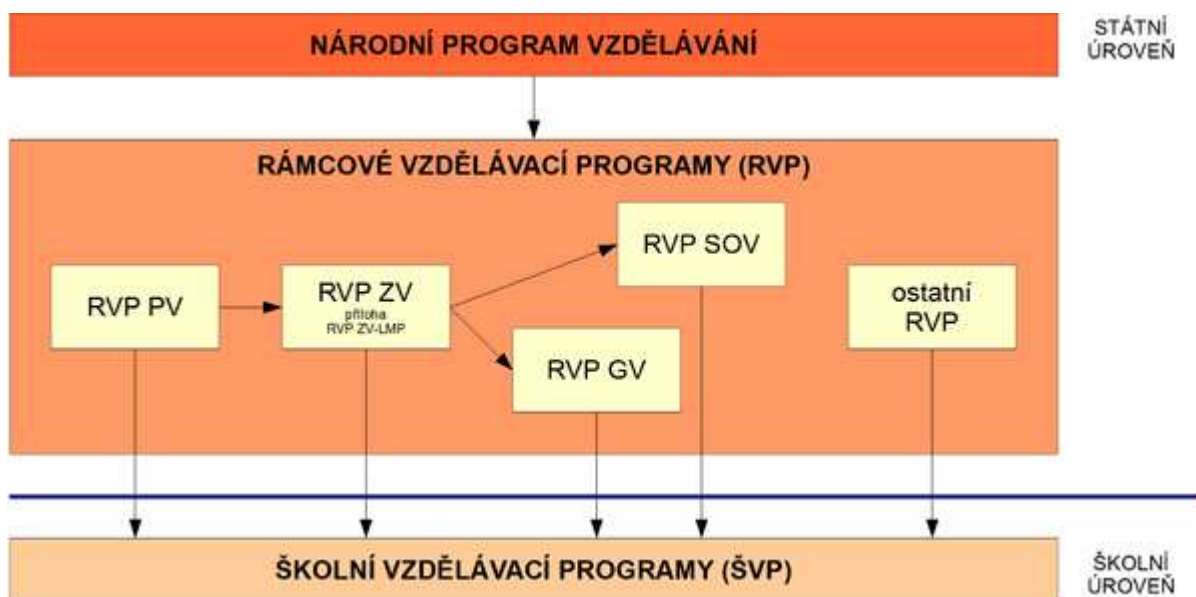
²⁰ VALENTA, Jiří. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem 2013*. 5. aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, c2013, 919 s. Práce, mzdy, pojištění. ISBN 978-80-7263-760-7. S. 28.

²¹ § 3 odst. 2 školského zákona

²² Tamtéž § 4 odst. 2

²³ <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy?highlightWords=vzd%25C4%259B%25C3%25A1vac%25C3%25AD+programy>

²⁴ soubor předpisů, dokumentů a rozhodnutí určujících rámec vzdělávání

Zdroj: http://cs.wikipedia.org/wiki/R%C3%A1mcov%C3%BD_vzd%C4%9B1%C3%A1vac%C3%AD_program

O stavu a rozvoji vzdělávací soustavy ministerstvo každoročně informuje veřejnost zpracovanou **výroční zprávou**, která obsahuje hlavní informace o vzdělávání v ČR za uplynulý rok a souhrn aktuálních vzdělávacích trendů v regionálním i vysokém školství. MŠMT má povinnost předložit výroční zprávu vládě a zveřejnit způsobem umožňujícím dálkový přístup²⁵

Školský rejstřík je veřejný seznam obsahující rejstřík škol a školských zařízení a rejstřík školských právnických osob.²⁶

Rejstřík školy vede evidenci každé školy, je veřejně přístupný, každý má právo do něj nahlížet a pořizovat si opisy či výpisy.

Zápisem do rejstříku škol, získává škola či šk. zařízení právo na poskytování vzdělání a školských služeb, vydávání dokladů o vzdělání a právo získat finanční prostředky v rozsahu zápisu do rejstříku.

V rejstříku škol eviduje ministerstvo data o mateřských školách, šk. zařízeních zřízených církvemi nebo jinými náboženskými společnostmi, dalších školách a školských zařízeních pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, pro výkon ústavní a ochranné výchovy, preventivně výchovnou péči a školských účelových zařízení.²⁷

²⁵ <http://www.msmt.cz/dokumenty/vyrocní-zpravy>

²⁶ § 141 školského zákona

²⁷ Tamtéž § 143 odst. 2

Zápis školy či školského zařízení do rejstříku škol se děje na základě žádosti podané navrhovatelem (zřizovatelem) ke krajskému úřadu příslušného podle sídla školy či školského zařízení do 30. září. Krajský úřad poté, do 30. listopadu, žádost postoupí ministerstvu (v případech, kdy rejstřík vede ministerstvo), které o zápisu rozhodne do 90 dnů ode dne doručení žádosti. Výmaz z rejstříku škol je možné provést ze zákonem stanovených důvodů.

Vedení rejstříku školských právnických osob²⁸ je pouze v kompetenci ministerstva a obsahuje zákonem stanovené záznamy o charakteru právnických osob v něm zapsaných.

V tomto rejstříku, jehož součástí je sbírka listin, jsou zapsané údaje, které se týkají výhradně školských právnických osob.

Zápis do rejstříku školských právnických osob se provádí na základě žádosti navrhovatele současně s podáním žádosti pro zápis do rejstříku škol a je *konstitutivním aktem rozhodujícím pro vznik, změny a zánik školské právnické osoby*.²⁹

Bez předchozího zápisu právnické osoby do rejstříku škol, nelze povolit zápis do rejstříku školských právnických osob. Ministerstvo provede výmaz z rejstříku pouze ze zákonem stanovených důvodů.

V rámci výkonu státní správy má ministerstvo, jako jediný orgán státní správy, **zřizovatelské pravomoce**. Zejména zřizuje školy a školská zařízení jako školské právnické osoby nebo státní příspěvkové organizace³⁰, a kromě toho má oprávnění zakládat a rušit školská zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy, pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, mateřské základní a střední školy s vyučovacím jazykem národnostní menšiny a školy, které vykonávají činnost upravenou mezinárodními smlouvami.³¹

Školskou právnickou osobu lze charakterizovat jako „*právnickou osobou zřízenou podle školského zákona, jejíž hlavní činností je poskytování vzdělávání podle vzdělávacích programů uvedených v § 3 a školských služeb podle tohoto zákona*“.³²

Před samotným vznikem školské právnické osoby musí dojít nejprve k jejímu zřízení, a to na základě zřizovací listiny či zřizovací smlouvy (pokud je více zřizovatelů), jejíž obligatorní

---

²⁸ § 153 odst.1 školského zákona

²⁹ VALENTA, Jiří. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem 2013*. 5. aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, c2013, 919 s. Práce, mzdy, pojištění. ISBN 978-80-7263-760-7. S. 246.

³⁰ § 8 odst. 2 školského zákona

³¹ tamtéž § 169 odst. 2

³² Tamtéž § 124 odst. 1

náležitosti stanoví zákon. Školská právnická osoba vzniká dnem zápisu do rejstříku školských právnických osob.

Zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy zajišťuje a vytváří podmínky pro výkon náhradní výchovné péče pro nezletilé osoby (příp. pro zletilé osoby do 19 let). Dítě lze do takového zařízení umístit z rozhodnutí soudu o ústavní výchově, ochranné výchově nebo o předběžném opatření.

Úkolem středisek pro preventivně výchovnou péči je předcházet vzniku negativního chování dítěte, narušení jeho vývoje a odstraňovat či mírnit důsledky už vzniklých problémů.

Mezi typy zařízení patří diagnostické ústavy, dětské domovy, dětské domovy se školou a výchovné ústavy.

Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků je určeno nejen pro vzdělávání pedagogických pracovníků, ale i pro poskytování metodického poradenství, zajišťování koordinaci podpůrných činností škol a informování o nových směrech ve vzdělávání.

Další vzdělávání pedagogických pracovníků lze vykonávat dalším vzděláváním zdravotnických pracovníků dle zvláštního právního předpisu, samostudiem, na vysokých školách a v dalších vzdělávacích institucích akreditovaných ministerstvem.

Školy s vyučovacím jazykem národnostní menšiny jsou zřízeny na základě čl. 25 zákona č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, Rámcové úmluvy o ochraně národnostních menšin a zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin, podle kterých mají příslušníci národnostních menšin právo vzdělávat se ve svém mateřském jazyce. Tuto povinnost má nejen ministerstvo, ale také obce a kraje při výkonu samosprávné působnosti.

Je stanoven minimální počet žáků pro zřízení třídy či školy s jazykem národnostní menšiny. Doklady o vzdělávání, jako jsou vysvědčení, výuční listy či diplomy o absolutoriu jsou vydávány dvojjazyčně, tedy v češtině a v jazyce národnostní menšiny.

Ministerstvo má odpovědnost za **finanční zabezpečení škol**. K tomu využívá jako nástroj republikové normativy, které uveřejňuje ve Věstníku. Ty jsou stanoveny jako výše výdajů na vzdělávání a školské služby na jedno dítě, žáka či studenta v určité věkové kategorii na kalendářní rok.

Ministerstvo stanoví republikové normativy jako „*podíl celkových objemů neinvestičních výdajů vyčleněných ze státního rozpočtu pro stanovené skupiny věkových kategorií k celkovému počtu dětí, žáků a studentů příslušných věkových kategorií*“³³ a poskytuje je formou dotace krajským úřadům na zvláštní účet kraje na činnost škol a šk. zařízení zřízených krajem či obcemi, právníckým osobám vykonávajícím činnost škol zřizovaných registrovanými církvemi nebo náboženskými společnostmi a krajským úřadům na zvláštní účet kraje na činnost škol, které jsou zřízeny ostatními zřizovateli (zejm. soukromé školy).

V rámci své působnosti ministerstvo stanoví vyhláškou³⁴ podmínky, rozsah, formu, způsob **vedení školní dokumentace a školní matriky**³⁵ a postup, jakým jsou z nich údaje předávány do databáze ministerstva, které má povinnost tyto údaje anonymizovat nejpozději po uplynutí 30 let po jejich prvním zpracování.

Ministerstvo má povinnost shromažďovat data ze školní dokumentace a ze školních matrik. Jedná se např. o jméno, příjmení, rodné číslo, datum narození, státní občanství, místo narození a místo trvalého pobytu žáka, údaje o předchozím vzdělávání, datum zahájení vzdělávání ve škole, o průběhu a výsledcích vzdělávání, datum ukončení vzdělání.³⁶

Výše uvedená data jsou shromažďována ministerstvem, nebo jím zřízenou právníckou osobou pro statistické účely. Školy a šk. zařízení, které nezřizuje ministerstvo, tyto informace současně předávají krajským úřadům nebo obecním úřadům obcí s rozšířenou působností.

Pro jednotnou úpravu dokladů o vzdělávání stanoví prováděcím právním předpisem³⁷ formu a obsah vysvědčení (nebo výpisů), výučních listů a diplomů o absolutoriu³⁸. Tyto veřejné listiny musí být opatřeny rodným číslem žáka a státním znakem České republiky. Vzory tiskopisů vysvědčení pro každý obor jsou obsaženy v přílohách vyhlášky.

Ministerstvo vystupuje jako **odvolací orgán** v případě správního řízení vedeného krajským úřadem.

---

³³ VALENTA, Jiří. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem 2013*. 5. aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, c2013, 919 s. Práce, mzdy, pojištění. ISBN 978-80-7263-760-7. S. 254.

³⁴ Vyhláška č. 364/2005 Sb., o vedení dokumentace škol a školských zařízení a školní matriky a o předávání údajů z dokumentace škol a školských zařízení a ze školní matriky

³⁵ § 28 odst. 6 školského zákona

³⁶ Tamtéž § 28 odst. 1, 2, 3

³⁷ Vyhláška č. 223/2005 Sb., o některých dokladech o vzdělání

³⁸ § 28 odst. 7 školského zákona

Odvolání je dle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád řádný opravný prostředek, který směřuje proti každému prvostupňovému rozhodnutí správního orgánu. Je upraveno v ustanovení § 81 a násl.

Obsahové náležitosti odvolání:

- a) obecné náležitosti podání – kdo ho činí, které věci se týká, co sleduje
- b) označení napadeného rozhodnutí
- c) v jakém rozsahu je napadáno
- d) v čem je spatřována protiprávnost či nesprávnost rozhodnutí (odvolací důvody)

Lhůty a forma odvolání:

Odvolání je možno podat v písemné formě, ústně do protokolu, elektronicky ve lhůtě 15 dnů ode dne oznámení rozhodnutí. V případě chybějícího, neúplného nebo nesprávného poučení je lhůta do 15 dnů ode dne oznámení opravného usnesení, nejpozději do 90 dnů ode dne oznámení rozhodnutí.

Postup odvolacího orgánu:

Odvolací orgán zkoumá odvolání ze dvou hledisek a to z hlediska

- a) zákonnosti rozhodnutí a předchozího řízení - zkoumá v plném rozsahu a nepřihlíží k vadám řízení, které nemohly mít vliv na zákonnost nebo správnost rozhodnutí
- b) správnosti napadeného rozhodnutí – zkoumá jen v rozsahu odvolacích námitek, ale vyžaduje-li to veřejný zájem, přezkoumává jej v celém rozsahu.

Rozhodnutí odvolacího orgánu:

- a) zruší rozhodnutí nebo jeho část a zastaví řízení
- b) zruší rozhodnutí nebo jeho část a věc vrátí k novému projednání správního orgánu, který rozhodnutí vydal
- c) změní rozhodnutí nebo jeho část
- d) zamítne odvolání a potvrdí napadené rozhodnutí

Odkladný účinek odvolání:

Nastává pouze u včasně podaného a přípustného odvolání. Odkladný účinek má za následek to, že nenastává právní moc, vykonatelnost ani jiné právní účinky rozhodnutí. Výjimky odkladného účinku jsou dány v případě vyloučení odkladného účinku ze zákona či správním orgánem.

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

*„Česká školní inspekce byla zřízena v roce 1990 zákonem České národní rady č. 564/1990 Sb., § 18 odst. 1, o státní správě a samosprávě ve školství jako rozpočtová organizace, přímo řízená Ministerstvem školství mládeže a tělovýchovy ČR.“*³⁹

Jejím úkolem bylo zjišťovat a hodnotit výsledky a průběh vzdělávání a personální a materiálně-technické podmínky vzdělávání. Inspekční systém se neustále vyvíjel. Novelou výše uvedeného zákona v roce 1995 došlo k rozšíření kompetencí ČŠI, kdy vedle funkce kontrolní přibyla funkce hodnotící, konkrétně hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání. Klíčovou změnu v inspekční činnosti přinesl školský zákon, v němž byla nově stanovena působnost, poslání a hodnotící pravidla ČŠI.

*„Česká školní inspekce je správní úřad s celostátní působností, který je organizační složkou státu a účetní jednotkou.“*⁴⁰ Je podřízena Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy a je tvořena ústředím se sídlem v Praze a inspektoráty, které sídlí v krajských městech. V čele ČŠI stojí ústřední školní inspektor, který je jmenovaný do funkce ministrem školství.

Pracovníci ČŠI a předpoklady pro výkon funkce

Školní inspektor musí mít vysokoškolské vzdělání a nejméně 5 let pedagogické nebo pedagogicko-psychologické praxe.

Pro výkon kontrolního pracovníka musí být splněna podmínka vysokoškolského vzdělání a alespoň 5 let praxe nebo středního vzdělání s maturitní zkouškou a nejméně 20 let praxe.

---

³⁹ PARMOVÁ, Libuše. *Strategie České školní inspekce*. 1. vyd. Kunovice: Evropský polytechnický institut, 2010, 100 s. ISBN 978-80-7314-187-5. S. 17

⁴⁰ § 173 odst. 1 školského zákona

Přizvaná osoba je při své práci podřízena školnímu inspektorovi nebo kontrolnímu pracovníkovi.

Inspekční činnost

Inspekční činnost se vykonává ve všech školách a šk. zařízeních zapsaných do školského rejstříku v pravidelných intervalech (inspekční cyklus).

Inspekční činnost se provádí buď z vlastní iniciativy na základě plánu hlavních úkolů pro školní rok, nebo na základě podnětů, stížností a petic.

Při zahájení inspekce jsou pracovníci povinni předložit písemné pověření k inspekční činnosti a průkaz školního inspektora.

Samotnou inspekční činnost lze rozdělit do tří fází: příprava na inspekci, šetření na místě, dokončení inspekční činnosti.⁴¹

Přípravou na inspekci se rozumí činnosti, které předchází samotnému výkonu inspekce. Nejprve se stanoví, kde bude inspekce probíhat, termín zahájení a její předmět. Určí se inspekční tým, který se skládá z vedoucího a ostatních členů. Vedoucí má poté povinnost vypracovat harmonogram průběhu inspekce a seznámit ředitele s termínem zahájení a předpokládaného ukončení a vyžádá si podklady potřebné k inspekční činnosti. Jakmile budou mít ostatní členové týmu potřebné doklady, zahájí přípravu na samotnou inspekci, což zahrnuje zejm. analýzu, zda se školní vzdělávací program shoduje s rámcovým vzdělávacím programem.

V rámci šetření na místě jsou pracovníci povinni předložit služební průkazy a písemné pověření ředitele inspektorátu k provedení inspekce. Samotná inspekční činnost probíhá formou metod kontrolních, hodnotících, hospitací, prohlídkami školy, rozhovorů s pedagogickými pracovníky, dotazníky či anketami. Po jejím skončení vedoucí sdělí řediteli předběžné výsledky a určí termín předání inspekčních výstupů.

U dokončovací činnosti probíhají dokončovací práce inspekčních výstupů, projednávají se s ředitelem a vedoucí je povinen ho poučit o opravných prostředcích, kterými jsou připomínky k obsahu inspekční zprávy či námitky k protokolu. Pokud jich ředitel ve stanovené lhůtě využije, je povinnost vedoucího zajistit jejich vyřízení. Inspekční zpráva se

---

⁴¹ PARMOVÁ, Libuše. *Strategie České školní inspekce*. 1. vyd. Kunovice: Evropský polytechnický institut, 2010, 100 s. ISBN 978-80-7314-187-5. S. 25

po uplynutí lhůty zasílá školské radě a zřizovateli. Vedoucí poté uloží data z inspekční činnosti do informačního systému a dokumentaci předá k archivaci.

ČŠI vykonává zejm. činnost hodnotící a kontrolní⁴². ČŠI objektivně hodnotí u kontrolovaného subjektu podmínky, průběh a výsledky poskytovaného vzdělávání podle stanovených hodnotících kritérií, která jsou každoročně výslovně definována, postoupena ke schválení ministerstvu a poté zveřejněna. Základním kritériem hodnocení je hledisko účinnosti podpory rozvoje osobnosti dítěte a žáka a dosahování požadovaných cílů vzdělávání ze strany školy. V rámci hodnotící činnosti se zaměřuje také na vzdělávací programy, zejm. jejich naplnění a shodu s rámovým vzdělávacím programem a jinými právními předpisy.

Výsledkem hodnotící inspekční činnosti je inspekční zpráva, v níž je uvedeno hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání. Tato zpráva je uchovávána po dobu 10 let na inspektorátu ČŠI podle místní příslušnosti a zveřejněna na webových stránkách ČŠI.

Kontrolní činnost je zaměřena na dodržování náležitých právních předpisů. Jedná se o určitá ustanovení školského zákona a navazujících právních předpisů, právních norem vztahujících se k bezpečnosti a ochraně zdraví ve školách, k poskytování školního stravování a k ústavní či ochranné výchově.

ČŠI v rámci kontrolní činnosti vykonává také veřejnosprávní kontrolu, která se vztahuje na využití finančních prostředků ze státního rozpočtu. Tato působnost ČŠI vyplývá z § 11 odst. 3 a 4 zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, podle něž se provádí dva druhy kontroly, a to průběžná a následná.

Při průběžné veřejnosprávní kontrole hospodaření s veřejnými prostředky ČŠI kontroluje dodržování stanovených pravidel, přizpůsobení novým podmínkám a rizikům a zápisy o uskutečněných operacích.

Následná kontrola poté vyhodnocuje, jestli jsou plněna provozní a finanční kritéria hospodárnosti, efektivnosti a účelnosti, plněna přijatá opatření k odstranění předchozích nedostatků a fungování kontrolního systému.

Výstupem kontrolní činnosti je protokol o kontrole obsahující zjištění nedostatků, označení porušených právních předpisů, kontrolního orgánu, pracovníků, kontrolovaného subjektu, místo a čas kontroly a podpisy.

---

⁴² Více § 174 odst. 2 školského zákona

Kromě výše uvedeného ČŠI vykonává také tematickou inspekci, což je činnost, která se zabývá určitými problémy a tématy a vykonává se na vybraném typu škol. Výsledkem analýzy je tematická zpráva, která je následně zveřejněna. Díky ní jsou získávány informace o vzdělávání, o činnosti škol a efektivitě vzdělávací soustavy.

Podání návrhu na odvolání ředitele

ČŠI v rámci inspekční činnosti je oprávněna podat návrh na odvolání ředitele školy či školského zařízení,⁴³ z důvodu zjištění „závažného porušení nebo neplnění právních povinností vyplývajících z jeho činnosti, úkolů a pravomocí na vedoucím pracovním místě ředitele.“⁴⁴

Pojem „závažné porušení“ není v zákoně nijak definován, proto vystává otázka, jaké intenzity musí porušení dosahovat?

Dle rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 21Cdo 3836/2007 patří ustanovení § 166 odst. 5 písm. a) školského zákona k právním normám s relativně neurčitou hypotézou, což znamená, že hypotéza není stanovena zákonem a je nutné ji dovodit výkladem. Z výše uvedeného judikátu vyplývá, že při rozhodování, zda došlo k závažnému porušení, lze přihlídnout k osobě ředitele, k dosavadnímu způsobu výkonu činnosti, k situaci v níž k porušení došlo, k míře zavinění, ke způsobu, intenzitě a důsledkům porušení.

KRAJSKÝ ÚŘAD

„Krajský úřad plní úkoly v samostatné působnosti uložené mu zastupitelstvem a radou a napomáhá činnosti výborů a komisí.“⁴⁵ V samostatné působnosti rozhoduje pouze v zákonem stanovených případech. Tvoří jej ředitel a zaměstnanci, člení se na odbory a oddělení.

Výkon státní správy v oblasti školství krajské úřady vykonávají v přenesené působnosti. Od roku 2000 krajské úřady převzaly agendu školských úřadů a místo nich vznikly školské odbory jednotlivých krajů.

---

⁴³ § 174 odst. 13 školského zákona

⁴⁴ Tamtéž § 166 odst. 5 písm. a)

⁴⁵ §66 Zákona č. 129/2000 Sb., o krajích

Krajský úřad v rámci výkonu státní správy **jmenuje předsedy maturitních komisí**⁴⁶ pro dílčí část maturitní zkoušky, konanou ústní formou, která se vykonává před zkušební maturitní komisí jmenovanou zvláště pro každý obor a třídu.

Krajský úřad jmenuje předsedu na návrh ředitele školy do konce února příslušného roku, v němž se koná maturitní zkouška. Další členové jsou jmenováni přímo ředitelem školy. Krajský úřad může omezit počet zkušebních komisí pro termín opravných zkoušek a náhradních zkoušek a určit žákovi v dané škole jinou komisi, než před kterou konal nebo měl konat zkoušku v řádném termínu.

Pro funkci předsedy maturitní komise musí být splněny následující předpoklady: odborná kvalifikace v oboru a nejméně 5 let přímé pedagogické činnosti. Předseda nesmí působit na škole, v ní bude funkci vykonávat v pracovním vztahu a nebyl vyučujícím žáků vykonávající zkoušku.

Předseda dohlíží nad řádným průběhem maturitní zkoušky, je odpovědný za činnost zkušební komise a oznamuje hodnocení zkoušky. V průběhu zkoušky má oprávnění žáka vyloučit z důvodu používání nedovolených pomůcek či jiného narušování zkoušky.

Je oprávněn **rozhodovat o uznání zahraničních kvalifikací**.⁴⁷ „*Systém formálního uznávání kvalifikací dosažených v zahraničí je založen na dvou zákonem vymezených aktech.*“⁴⁸

Uznání rovnocennosti zahraničního vysvědčení v případě uzavřené mezinárodní dohody o vzájemném uznávání dokladů o dosaženém vzdělávání s příslušným státem. Krajský úřad vydá osvědčení o uznání na základě žádosti absolventa zahraniční školy, k níž je připojen originál nebo úředně ověřená kopie zahraničního vysvědčení. Pokud ze zahraničního vysvědčení nevyplývá rozsah a obsah předmětů, doloží k žádosti rámcový obsah oboru vzdělávání.

Nostrifikace, resp. rozhodnutí o uznání platnosti zahraničního vysvědčení v ČR, pokud není uzavřena mezinárodní dohoda. Krajský úřad uzná zahraniční vysvědčení na základě žádosti, v jejíž příloze je připojen originál zahraničního vysvědčení či jeho úředně ověřená kopie, doklad o obsahu a rozsahu vzdělávání a doklad o tom, že zahraniční škola je uznaná státem. Nostrifikace se uděluje na základě srovnání atributů příslušného zahraničního oboru

⁴⁶ § 80 odst. 4 školského zákona

⁴⁷ Tamtéž § 108 odst. 1

⁴⁸ VALENTA, Jiří. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem 2013*. 5. aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, c2013, 919 s. Práce, mzdy, pojištění. ISBN 978-80-7263-760-7. S. 191.

s českým. Pokud se významně odlišuje nelze nostrifikaci udělit. V případě částečného odlišení ji lze udělit po vykonání nostrifikační zkoušky.

Pokud mezinárodní smlouva nestanoví jiný způsob ověřování, vyžaduje se superlegalizace veřejných listin, tedy ověřováním pravosti podpisů a otisků razítek na originálech zahraničních vysvědčení.

Krajské úřady při výkonu státní správy v přenesené působnosti **zpracovávají dokumenty**. Jedná se o dlouhodobý záměr vzdělávání a výroční zprávu o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v kraji.⁴⁹

Dlouhodobý záměr vzdělávání je základní strategický dokument určující směr rozvoje v oblasti vzdělávání a je jedním z nástrojů vzdělávací soustavy na úrovni jednotlivých krajů a států.

Dlouhodobý záměr na krajské úrovni zahrnuje analýzu vzdělávací soustavy v kraji, cíle a úkoly pro jednotlivé oblasti vzdělávání, strukturu vzdělávací nabídky, zejm. strukturu oborů vzdělávání, druhů, typů a kapacity škol a návrh na financování vzdělávání a školských služeb v kraji.⁵⁰

Krajský úřad jej předkládá ministerstvu k vyjádření, zastupitelstvu kraje ke schválení v části týkající se vzdělávání ve školách a školských zařízení zřizovaných krajem a jednou za 4 roky vyhodnocuje a zpracovává výše uvedeným způsobem.

Krajské dlouhodobé záměry by měly navazovat na dlouhodobý záměr na úrovni ČR. Jejich cílem je zasáhnout všechny sféry školských služeb a vzdělávání v kraji.

Výroční zpráva informuje o stavu a rozvoji výchovně vzdělávací soustavy v určitém kraji za uplynulý školní rok. Tuto zprávu je krajský úřad povinen předložit zastupitelstvu, zveřejnit způsobem umožňujícím dálkový přístup a zaslat ministerstvu do 31. března.

Obsahuje údaje za uplynulé roky včetně roku, za který je předkládána. Díky tomu lze hodnotit jednotlivé oblasti vzdělávání a zjišťovat, kde se ovlivňují.

Dle vyhlášky⁵¹ MŠMT výroční zpráva zahrnuje hodnocení stavu jednotlivých úrovní vzdělávací soustavy bez ohledu na zřizovatele škol, ekonomickou část a hodnocení

---

⁴⁹ § 9 odst. 2, § 10 odst. 2 školského zákona

⁵⁰ Tamtéž § 9 odst. 2

⁵¹ § 4 vyhlášky č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů a výročních zpráv

naplňování dlouhodobého záměru v kraji, jeho cílů a opatření v uplynulém období, včetně hodnocení souladu s dlouhodobým záměrem ČR.

V oblasti financování krajský úřad **stanoví krajské normativy** jako výši výdajů na jednotku výkonu na kalendářní rok⁵².

Jednotkou výkonu je jedno dítě, žák, student, ubytovaný, stravovaný, lůžko, třída, studijní skupina nebo oddělení. Jejich součástí jsou příplatky na speciální vzdělávací potřeby dětí, žáků a studentů. Krajský úřad se řídí při stanovení normativů vyhláškou⁵³, podle které si každá škola může spočítat, jaký má nárok na minimální objem finančních prostředků ze státního rozpočtu na příslušný rok.

Krajský úřad vychází při stanovení krajských normativů z dlouhodobého záměru vzdělávání rozvoje výchovně vzdělávací soustavy v kraji, z rámcových vzdělávacích programů, z rozsahu přímé pedagogické činnosti a z naplněnosti tříd, skupin a oddělení. Proto bývá výše skutečných normativů v jednotlivých krajích různá.

Krajský úřad působí jako **nadřízený správní orgán ředitelů** škol a šk. zařízení zřízených státem, krajem nebo obcemi.⁵⁴

Ředitel školy je na základě zmocnění dle § 165 odst. 2 školského zákona správním orgánem veřejné školy a školského zařízení a plní úlohu správního orgánu, což znamená, že ve výše uvedených věcech rozhoduje ve správním řízení podle správního řádu.

Odvolacím orgánem vůči rozhodnutím ředitelů škol jsou krajské úřady při rozhodování o právech a povinnostech v oblasti veřejné správy podle školského zákona.

OBECNÍ ÚŘAD OBCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ

Obec lze charakterizovat jako územní samosprávný celek, jehož území je vymezeno hranicemi obce.

---

⁵² § 161 odst. 2 školského zákona

⁵³ Vyhláška č. 492/2005 Sb., o krajských normativních

⁵⁴ § 183 odst. 5 školského zákona

Kategorizace obcí podle výkonu státní správy:

I. obce vykonávající základní rozsah přenesené působnosti

II. obce s „pověřeným obecním úřadem“

III. obce s rozšířenou působností

„Obecní úřad obce s rozšířenou působností vedle přenesené působnosti základního rozsahu (podle § 61 odst. 1 písm. a) zákona č. 128/2000 Sb.) a vedle přenesené působnosti pověřených obecních úřadů (podle § 64 zákona č. 128/2000 Sb.) vykonává další ve svěřeném rozsahu přenesenou působnost ve správním obvodu určeném prováděcím právním předpisem.“⁵⁵

Od 1. ledna 2012 jsou pravomoci obecního úřadu obce s rozšířenou působností při výkonu státní správy značně omezeny. V oblasti školství vykonává pouze dvě kompetence v přenesené působnosti výkonu státní správy.

Obecní úřady obcí **zpracovávají návrhy rozpisů přímých výdajů škol** ze státního rozpočtu. Tyto návrhy jsou vypracovávány školám a školním zařízením v jejich působnosti, a to podle směrnice MŠMT. Po jejich zpracování jsou předkládány krajskému úřadu, a jakmile kraj určí rozpis výše uvedených finančních prostředků, obce je již dále nemohou přerozdělovat.

Kromě toho **vedou statistické informace** ze školské dokumentace u škol, které nejsou zřízeny ministerstvem. Školy mají povinnost vést dokumentaci podle povahy své činnosti. Údaje z dokumentace školy a ze školních matrik⁵⁶ předávají ministerstvu školství v anonymizované podobě. Školy a šk. zařízení nezřizované ministerstvem tyto údaje také předávají krajským úřadům či obecním úřadům obcí s rozšířenou působností ve formě statistických informací.

ŘEDITEL ŠKOLY

Ředitel školy je statutárním orgánem školské právnické osoby. „*Ředitel školské právnické osoby, ředitel příspěvkové organizace nebo vedoucí organizační složky státu nebo její*

⁵⁵ Obce. [online]. [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: <http://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/obce.asp>

⁵⁶ Evidence dětí, žáků a studentů dle § 28 odst. 1 písm. b) školského zákona

*součástí je ředitelem všech škol a školských zařízení, jejichž činnost daná právnická osoba nebo organizační složka státu nebo její součást vykonává.*⁵⁷

Ředitel školy vykonává státní správu na nejnižší úrovni, tedy přímo ve škole či ve školském zařízení.

Jmenování a odvolání z funkce

Uchazeč na místo ředitele školy musí splňovat předpoklady stanovené zvláštním právním předpisem.⁵⁸

Ředitelem školy může být fyzická osoba, která splňuje stanovené předpoklady:

- plná způsobilost k právním úkonům
- odborná kvalifikace pro přímou pedagogickou činnost
- bezúhonnost
- zdravotní způsobilost
- prokázání znalosti českého jazyka
- praxi spočívající ve výkonu přímé pedagogické činnosti nebo v činnosti, pro kterou jsou potřebné znalosti stejného nebo obdobného zaměření, nebo v řídicí činnosti nebo v činnosti ve výzkumu a vývoji v délce 3, 4 nebo 5 let podle typů škol.⁵⁹

Pokud je škola zřízená ministerstvem, krajem, obcí nebo svazkem obcí musí ředitel nejpozději do dvou let ode dne výkonu funkce absolvovat studium pro ředitele školy v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.⁶⁰ To neplatí, jestliže tyto znalosti získal vysokoškolským vzděláním ve studijním programu školský management nebo v programu celoživotního vzdělávání na vysoké škole zaměřené na organizaci a řízení školství.

Ředitel školy je jmenován zřizovatelem školy na funkční období 6 let na základě vyhlášeného konkursního řízení. Pravidla a náležitosti konkursu stanoví Ministerstvo školství prováděcím právním předpisem.⁶¹

---

⁵⁷ § 166 odst. 1 školského zákona

⁵⁸ Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů

⁵⁹ Tamtéž § 5 odst. 1

⁶⁰ Tamtéž § 5 odst. 2

⁶¹ Vyhláška č. 54/2005 Sb., o náležitostech konkursního řízení a konkursních komisí

Oznámení o konkursním řízení se vyhlašuje na úřední desce, či způsobem v místě obvyklým a musí obsahovat označení školy či školského zařízení, označení zřizovatele včetně adresy pro doručení přihlášek, předpoklady pro výkon funkce, náležitosti přihlášky a lhůtu pro podání.

Zřizovatel nejpozději do 30 dní před konáním konkursu jmenuje předsedu a členy konkursní komise. Komise poté posoudí doručené přihlášky a poté pošle uchazečům pozvánku ke konkursnímu řízení. Vhodnost uchazeče se posuzuje dle zaslané přihlášky a řízeného rozhovoru, někdy také podle výsledků znalostního testu. Jednání komise je neveřejné a je usnášeníschopná, pokud je přítomno alespoň pět členů včetně předsedy. Po vyhodnocení sdělí předseda komise účastníkům výsledky. O průběhu konkursu se pořizuje zápis.

Nejpozději 4 měsíce před skončením funkčního období ředitele zřizovatel vyhlásí konkursní řízení na nového ředitele. Je povinen toto řízení vyhlásit vždy, pokud to navrhne Česká školní inspekce nebo školská rada. Pokud konkursní řízení vyhlášeno nebude, prodlužuje se funkční období o dalších 6 let.

Zřizovatel má povinnost odvolat ředitele z vedoucího místa v případě:

- „pozbytím některého z předpokladů pro výkon činností ředitele školy nebo školského zařízení
- nesplnění podmínky zahájení a úspěšného ukončení studia k získání odborné kvalifikace
- nesplnění podmínky získání znalostí z oblasti řízení školství studiem pro ředitele škol a školských zařízení
- organizačních změn, jejichž důsledkem je zánik vedoucího pracovního místa ředitele
- závažného porušení nebo neplnění právních povinností vyplývajících z jeho činností, úkolů a pravomocí na vedoucím pracovním místě ředitele, které bylo zjištěno zejména inspekční činností České školní inspekce nebo zřizovatelem
- návrhu České školní inspekce“⁶²

Kompetence ředitele školy v oblasti státní správy

Základní působnost ředitele školy bez ohledu na zřizovatele je vymezena v § 164 odst. 1 školského zákona. Ředitel školy má rozhodovací pravomoce ve všech záležitostech, které se týkají vzdělávání, dbá na to, aby byla zajištěna odborná a pedagogická úroveň poskytovaného

---

⁶² § 166 odst. 4, 5 školského zákona

vzdělávání a vytváří předpoklady pro inspekční činnost, další vzdělávání pedagogických pracovníků, stanovení dohledu nad dětmi ve školách a zajišťuje informování o průběhu a výsledcích žáků. Tyto kompetence vykonává ředitel každé školy.

Naproti tomu výčet kompetencí uvedených v § 165 odst. 2 školského zákona je oprávněn vykonávat ředitel pouze těch škol, u kterých je zřizovatelem veřejná správa, tedy stát, kraj, obec nebo svazek obcí. Pro lepší přehlednost jsou seřazené podle stupňů vzdělávání.

Pravomoce v oblasti předškolního vzdělávání

Předškolní vzdělání se podílí a podporuje rozvoj osobnosti dítěte a citový, rozumový a tělesný vývoj. V rámci preprimárního vzdělávání si dítě osvojuje základní normy a hodnoty chování a společnosti a připravuje se na další vzdělávání.⁶³

Vykonává se v mateřských školách, které jsou určeny pro děti od 3 do 6 let věku a při své činnosti spolupracují se zákonnými zástupci a dalšími fyzickými a právníckými osobami. Docházka v mateřských školách není povinná s výjimkou posledního roku před zahájením povinné školní docházky.

Ředitel mateřské školy rozhoduje o přijetí dítěte k předškolnímu vzdělávání⁶⁴. Nejprve stanoví místo, termín a dobu podání žádosti o přijetí dětí k předškolnímu vzdělávání po dohodě se zřizovatelem. Ředitel je povinen přijmout do předškolního vzdělávání děti v roce, který předchází začátku povinné školní docházky.

O ukončení předškolního vzdělávání rozhodne ředitel po předchozím upozornění zákonného zástupce, pokud jsou splněny podmínky pro jeho ukončení dle § 35 odst. 1 školského zákona.

Kompetence v rámci základního vzdělávání

Základní vzdělání slouží k tomu, aby si žáci osvojili základní vědomosti a dovednosti potřebné pro další vzdělávací a profesní uplatnění.

---

⁶³ § 33 školského zákona

⁶⁴ Tamtéž § 34

Základní vzdělávání je povinné, jeho délka je 9 let a je určeno pro žáky od 6 do 15 let věku. Vykonává se obvykle na základních školách, které jsou v ČR dvojstupňové, ale může být vykonáváno i na víceletých gymnáziích či osmiletých konzervatořích.

O způsobu přijetí žáka k základnímu vzdělávání⁶⁵ rozhoduje ředitel školy na základě zápisu, který se koná v době od 15. ledna do 15. února kalendářního roku, v němž má být zahájena povinná školní docházka. O přijetí dítěte rozhoduje ředitel základní školy. Přednostně je žák přijímán do spádové školy, což je škola ve školním obvodu, v němž má žák místo trvalého pobytu.

Na základě písemně podané žádosti zákonného zástupce dítěte, lze odložit povinnou školní docházku⁶⁶ o jeden školní rok z důvodu nedosažení tělesné a duševní vyspělosti dítěte. K žádosti je nutné přiložit doporučení školského poradenského zařízení a lékaře. Zamítnutí žádosti o odklad je zcela v kompetenci ředitele školy.

V rámci základního vzdělávání rozhoduje ředitel školy o zařazení dítěte do přípravného stupně základní školy speciální a o zařazení dítěte do přípravné třídy základní školy⁶⁷ na žádost zákonného zástupce a na základě písemného doporučení školského poradenského zařízení. Přípravné třídy základní školy jsou určeny pro sociálně znevýhodněné děti, u nichž je předpoklad srovnání jejich vývoje. Přípravný stupeň speciální základní školy je určen pro mentálně postižené děti, pro žáky s více postižením a pro děti trpící autismem, kterým umožňuje přípravu ke vzdělávání.

Ředitel povolí individuální vzdělávací plán⁶⁸ žáků prvního stupně základní školy na základě písemné žádosti zákonného zástupce. Individuální vzdělávání se vykonává bez pravidelné docházky do školy, avšak žák vykonává každé pololetí zkoušku. Vydané povolení může ředitel i zrušit.

O přestupu⁶⁹ žáka z jedné základní školy na druhou rozhoduje ředitel základní školy, do které se žák hlásí na žádost zákonného zástupce. V případě kladného rozhodnutí, má povinnost o

---

⁶⁵ § 46 školského zákona

⁶⁶ Tamtéž § 37

⁶⁷ Tamtéž § 47 a 48a

⁶⁸ Tamtéž § 41

⁶⁹ § 49 odst. 1 školského zákona

tom informovat ředitele stávající školy, ten mu zašle do 5 pracovních dnů kopie dokumentací žáka ze školní matriky.

O převedení žáka do jiného vzdělávacího programu určeného pro žáky se zdravotním postižením nebo do vzdělávacího programu základní školy speciální⁷⁰ rozhoduje ředitel na základě písemného doporučení školského poradenského zařízení a písemného souhlasu zákonného zástupce. V tomto případě se žák buď stane žákem jiné základní školy pro zdravotně postižené, nebo zůstane ve stejné škole, ovšem bude přeřazen do třídy pro žáky se zdravotním postižením.

Na základě žádosti žáka, který nezískal základní vzdělání po splnění povinné školní docházky, může ředitel povolit pokračování v základním vzdělávání⁷¹ nejdéle do konce školního roku, ve kterém žák dosáhne 18 let věku nebo takovou žádost zamítne.

Kromě výše uvedených rozhodnutí má ředitel školy oprávnění rozhodovat o výchovných opatřeních, konkrétně o podmíněném vyloučení a vyloučení žáka⁷² ze školy či školského zařízení. Ředitel školy rozhodne o podmíněném vyloučení nebo o vyloučení z důvodu *„závažného zaviněného porušení povinností stanovených školským zákonem nebo školním nebo vnitřním řádem.“*⁷³

Pojem závažné zavinění je definován v § 31 odst. 3 školské zákona, podle kterého se jedná o zvlášť hrubé slovní a fyzické útoky vedené proti pracovníkům školy či školskému zařízení.

Je povinen o vyloučení rozhodnout do 2 měsíců ode dne, kdy se o provinění dozvěděl, nejpozději do 1 roku ode dne, kdy se toho dopustil. Žák přestává být žákem školy následující den po nabytí právní moci tohoto rozhodnutí, pokud není stanoveno jinak.

---

⁷⁰ § 49 odst. 2 školského zákona

⁷¹ Tamtéž § 55 odst. 2

⁷² Tamtéž § 31 odst. 2, 4

⁷³ Tamtéž §31 odst. 2

Rozhodování ředitele v rámci střední školy, vyšší odborné školy a konzervatoře

Střední vzdělání poskytuje předpoklady pro plnohodnotný život, přípravu pro další vzdělávání nebo výkon povolání. Jeho cílem je upevňovat a rozvíjet vědomosti a dovednosti získané v předchozím vzdělávání.⁷⁴

Uskutečňuje se po ukončení základního vzdělání. Trvá 2 až 4 roky v závislosti na zvoleném druhu škol. Vykonává se na středních školách a poskytuje tři stupně vzdělání: střední vzdělání s maturitní zkouškou, střední vzdělání s výučním listem a střední vzdělání.

O přijetí uchazeče ke vzdělávání na střední škole⁷⁵ rozhoduje ředitel školy po splnění povinné školní docházky a podmínek pro přijetí.

O přijetí ke studiu na konzervatoři⁷⁶ rozhoduje ředitel, pokud uchazeč splní povinnou školní docházku nebo ukončí pátý ročník základní školy a splní podmínky pro přijetí. Přijímací řízení se koná formou talentové zkoušky. O přijetí či nepřijetí musí ředitel informovat uchazeče nejpozději do 10. února příslušného roku.

V rámci středního vzdělání ředitel střední školy rozhoduje o převedení žáka⁷⁷ do odpovídajícího ročníku základní školy na žádost zákonného zástupce či po dohodě s ním a se souhlasem ředitele základní školy. Jedná se o žáky, kteří studují na střední škole, konkrétně žáky nižších ročníků 8-letých či 6-letých gymnázií a konzervatořích.

Ředitel školy může na základě žádosti v průběhu středního vzdělávání umožnit žákovi přestup na jinou střední školu⁷⁸. Pokud dochází také ke změně oboru vzdělávání, může přestupující student vykonat rozdílovou zkoušku. O přestupu je oprávněn rozhodnout ředitel školy, do které se student hlásí, a ten je povinen tuto skutečnost oznámit řediteli stávající školy, jenž má povinnost do 5 dnů předat údaje ze školní matriky novému řediteli. Ředitel může tuto žádost i zamítnout.

---

⁷⁴ § 57 školského zákona

⁷⁵ Tamtéž § 59 odst. 1

⁷⁶ Tamtéž § 88 odst. 1

⁷⁷ Tamtéž § 39 odst. 2

⁷⁸ Tamtéž § 66 odst. 4

V průběhu středního vzdělávání je ředitel školy oprávněn rozhodnout na základě žádosti o změnu oboru vzdělávání⁷⁹, nebo takou žádost zamítnout. V případě že změnu povolí, může stanovit vykonání rozdílové zkoušky.

Ředitel školy může rozhodnout na základě žádosti o přerušení vzdělávání⁸⁰ až na 2 roky. Podmínkou je splnění základního vzdělávání žadatele. V průběhu přerušení žadatel není žákem školy a po jeho skončení pokračuje v ročníku, ve kterém vzdělání přerušil, popř. i ve vyšším, pokud prokáže požadované znalosti. Takovou žádost může ředitel zamítnout.

Ředitel musí přerušit vzdělávání z důvodu těhotenství studentky, pokud vzdělávání ohrožuje těhotenství nebo je vykonáváno praktické vyučování pro práce těhotným ženám zakázaným.

Pokud žák požádá ředitele školy o opakování ročníku⁸¹, je oprávněn takové žádosti vyhovět či ji zamítnout. Rozhoduje na základě důvodů uvedených v žádosti a na podle studijních výsledků. Opakování ročníku lze povolit žákovi, který splnil základní vzdělávání, ale na konci druhého pololetí neprospěl či nemohl být klasifikován.

Žákům se speciálními vzdělávacími potřebami⁸² nebo žákům nadaným, může ředitel základní školy povolit či zamítnout žádost o povolení individuálního vzdělávacího plánu⁸³. Povolení se vydává na základě žádosti, kterou doplňuje doporučení školského poradenského zařízení. Na středním a vyšším odborném vzdělávání je možné povolit individuální vzdělávací plán i z jiných vážných důvodů.

Ředitel školy může na základě žádosti přeřadit mimořádně nadaného žáka⁸⁴ do vyššího ročníku bez absolvování předchozího ročníku. Přeřazení nezletilého žáka je možné pouze žádost zákonného zástupce. Podmínkou pro přeřazení je, že žák vykoná zkoušky i z učiva, kterého se nebude účastnit.

---

⁷⁹ § 66 odst. 3 školského zákona

⁸⁰ Tamtéž § 66 odst. 5

⁸¹ Tamtéž § 66 odst. 7

⁸² Žák se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním či sociálním znevýhodněním

⁸³ § 18 školského zákona

⁸⁴ Tamtéž § 17 odst. 3

Kompetence v oblasti vyššího odborného vzdělávání

Vyšší odborné vzdělávání se vykonává na vyšších odborných školách. Studium na těchto školách je tříleté a je ukončeno absolutoriem. Vyšší odborné školy mohou být státní, veřejné, soukromé a církevní. Absolvent získá titul „diplomovaný specialista“ (DiS.)

K vyššímu odbornému vzdělávání přijme⁸⁵ ředitel školy uchazeče, který získal střední vzdělání s maturitní zkouškou a splnil podmínky pro přijetí.

U vyššího odborného vzdělání má ředitel školy oprávnění povolit či zamítnout žádost o uznání dosaženého vzdělání⁸⁶. To lze uznat buď celé, nebo v části a musí být doloženo dokladem o vzdělání.

Ředitel školy dále odpovídá za vytvoření podmínek pro činnost rady školy, školní inspekce a přijetí následných opatření, za zajištění dohledu nad žáky ve škole, za úroveň vzdělávání a rozhoduje všechny záležitosti, které se týkají poskytovaného vzdělávání a školských služeb.

Ředitel školy zakládá jako svůj poradní orgán pedagogickou radu, kterou představují všichni pedagogičtí pracovníci. Jejím úkolem je zejména projednat s ředitelem všechny důležité pedagogické dokumenty a opatření, které se týkají vzdělávací činnosti školy.

„Novelou, provedené zákonem č. 49/2009 Sb., došlo k významné změně ve výčtu těch rozhodnutí ředitele veřejné školy a školského zařízení, jimiž ředitel školy rozhoduje o právech a povinnostech v oblasti státní správy. Podstatou změny je to, že se výrazně snížil počet těchto rozhodnutí, a to zejména v těch případech, kdy ředitel vyhovuje žádosti účastníka vzdělávání v určité věci.“⁸⁷ V těchto případech také rozhoduje ředitel, ale tato rozhodnutí už nespádají do zvláštního režimu § 165 odst. 2 školského zákona a nemusí splňovat formální náležitosti dle správního řádu. Takové případy, na které se nevztahuje správní řád, uvádí § 183 odst. 1 školského zákona

---

⁸⁵ § 93 odst. 1 školského zákona

⁸⁶ Tamtéž § 100

⁸⁷ VALENTA, Jiří. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem 2013*. 5. aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, c2013, 919 s. Práce, mzdy, pojištění. ISBN 978-80-7263-760-7. S. 260.

Jak vyplývá z výše uvedeného, ředitel při své činnosti vykonává veřejnou správu, což znamená, že při svém rozhodování využívá správní řád. Proto je namístě zjednodušeně popsat správní řízení.

Průběh správního řízení ve školství

Správní řízení lze charakterizovat jako „*postup správního orgánu, jehož účelem je vydání rozhodnutí, jímž se v určité věci zakládají, mění nebo ruší práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby nebo jímž se v určité věci prohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá.*“⁸⁸

Zahájení řízení

Řízení může být zahájeno na žádost účastníka nebo z moci úřední.

Řízení na základě žádosti je zahájeno dnem, kdy návrh dojde věcně a místně příslušnému orgánu. Jedná se o projev dispoziční zásady.

Z podání musí být zřejmé, kdo jej činí, čeho se týká, čeho se domáhá, vůči komu směřuje, co navrhuje, musí být podepsán a datováno. Dále musí být uvedeno jméno, příjmení, adresa, na kterou je možno doručovat. K podání musí být připojeny listiny, kterých se podavatel dovolává. Pokud žádost obsahuje vady, správní orgán vyzve podavatele, aby ve stanovené lhůtě tyto vady odstranil.

Řízení zahájené z moci úřední je zahájeno dnem doručení oznámení o zahájení řízení účastníkovi.

V oblasti školství se na návrh zahajuje řízení o přijetí k základnímu vzdělávání, o odkladu povinné školní docházky, o povolení individuálního vzdělávání nebo o přestupu žáka do jiné základní školy. Z moci úřední je např. zahájeno řízení o podmíněčném vyloučení.

Účastníci řízení

Účastníci řízení jsou žadatel a další dotčené osoby, na které se rozhodnutí správního orgánu vztahuje. Pokud je řízení zahájeno z moci úřední, jsou účastníci, jímž rozhodnutí zakládá,

---

⁸⁸ § 9 správního řádu

mění nebo ruší práva a povinnosti⁸⁹ V rámci rozhodování ve školství jsou účastníky děti, žáci a studenti.

Rozhodnutí

Správní orgán rozhoduje ve správním řízení rozhodnutím ve lhůtách stanovených zákonem. Rozhodnutí se vyhotovuje v písemné formě, obsahuje výrok, odůvodnění a poučení o možnosti podat opravný prostředek a účastníkům se oznamuje doručením. Výjimkou z písemné formy je rozhodnutí o přejetí k základnímu vzdělávání, které se pouze oznamuje uveřejněním seznamu uchazečů.⁹⁰

Účastník je oprávněn podat proti rozhodnutí odvolání, pouze co do výrokové části ve lhůtě 15 dnů ode dne oznámení rozhodnutí. Odvolání musí splňovat zákonem stanovené náležitosti, a pokud je podáno včas, má odvolání odkladný účinek, což znamená, že nenastává právní moc, vykonatelnost a ani jiné účinky rozhodnutí. O odvolání rozhoduje orgán vyššího stupně nebo správní orgán, který rozhodnutí vydal (tzv. autoremedura).

OSTATNÍ ÚSTŘEDNÍ SPRÁVNÍ ÚŘADY

Ve školském zákoně je obsaženo oprávnění pro Ministerstvo obrany, Ministerstvo vnitra a Ministerstvo spravedlnosti zřizovat a zrušovat školy a školská zařízení, která patří do jejich působnosti a vykonávat v nich státní správu ve stejném rozsahu, jako vykonává státní správu MŠMT u škol ve své působnosti. Tyto školy mají speciálně zaměřené vzdělávání.

Ministerstvo obrany je ve své kompetenci zřizuje a ruší střední a vyšší odborné vojenské školy a školská zařízení.⁹¹ Jejich ředitelem může být pouze voják z povolání. Osoba, která není státním občanem ČR, může být na tyto školy přijata pouze se souhlasem zřizovatele, o který si žádá ředitel školy v rámci přijímacího řízení.

Ministerstvo vnitra je oprávněno zřizovat a rušit střední a vyšší odborné policejní školy, střední a vyšší odborné školy požární ochrany a školská zařízení jim sloužící⁹². Ředitelem těchto škol může být jen příslušník Policie ČR, resp. příslušník hasičského záchranného sboru ČR ve služebním poměru nebo zaměstnanec, jenž je státním občanem ČR.

---

⁸⁹ § 27 odst. 1 správního řádu

⁹⁰ § 183 odst. 2 školského zákona

⁹¹ § 172 odst. 1 školského zákona

⁹² Tamtéž § 172 odst. 2

Ministerstvo spravedlnosti zřizuje a ruší střední školy Vězeňské služby a školy či šk. zařízení pro osoby ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody.⁹³

Ministerstvo zahraničních věcí má pravomoc zřizovat a rušit základní školy při diplomatické misi nebo konzulárním úřadu ČR⁹⁴. Tyto školy ovšem nejsou zapisovány do školského rejstříku.

---

⁹³ § 172 odst. 3 školského zákona

⁹⁴ Tamtéž § 172 odst. 4

5. Výkon státní správy na úseku školství na Slovensku

Státní správu na úseku školství vykonává:

- Ministerstvo školství, vědy, výzkumu a sportu SR
- Státní školní inspekce
- okresní úřad v sídle kraje
- samosprávný kraj
- obec
- ředitel školy
- jiné ústřední orgány státní správy podle zvláštního zákona.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, VĚDY, VÝZKUMU A SPORTU SR

Ministerstvo je „ústředním orgánem státní správy pro mateřské školy, základní školy, střední školy a vysoké školy, školská zařízení, celoživotní vzdělávání, vědu a techniku, pro státní péči o mládež a sport.“⁹⁵ Sídlí v Bratislavě a svoji činnost vykonává na základě zákona č. 575/2001 Z.z, o organizacii činnosti vlády a organizacii ústrednej štatnej spravy.

Výkon státní správy v oblasti školství řídí ministerstvo **vydáváním právních norem**⁹⁶(zákony, směrnice, pokyny) a kontrolou jejich užívání. Dále zpracovává **koncepti rozvoje výchovy a vzdělávání**⁹⁷, která obsahuje hlavní cíle, principy vzdělávání a navrhované změny v této oblasti. Pro pedagogické a ostatní pracovníky školy vydává Pracovní pořádek, jako vzor pro zřizovatele a školy k vypracování pracovního pořádku škol a šk. zařízení. Ministerstvo je zodpovědné za správu a provozování centrálního registru, což je neveřejný seznam, který obsahuje osobní údaje o účastnících vzdělávacího procesu vč. údajů jejich zákonných zástupců.

---

⁹⁵ § 17 zákona č. 575/2001 Z.z, o organizacii činnosti vlády a organizacii ústrednej štatnej spravy

⁹⁶ § 14 odst. 1 zákona č. 596/3003 Z.z., o štátnej správe v školstve a školskej samospráve

⁹⁷ Tamtéž § 14 odst. 6 písm. d)

Ministerstvo je v rámci státní správy zodpovědné za **správu Sítě škol a školských zařízení** ⁹⁸Slovenské republiky (dále jen „sítě škol“), což je rejstřík škol a šk. zařízení, které mají pravomoc vykonávat výchovu a vzdělávání. Ministerstvo zařadí školu či šk. zařízení do sítě škol a základě žádosti podané zřizovatelem do 31. března, o které má ministerstvo povinnost rozhodnout do 60 dnů od jejího doručení.

V rámci zřizovatelských kompetencí ministerstvo **zřizuje a ruší rozpočtové a příspěvkové organizace**,⁹⁹ zejm. ústavy, organizace odborného a metodického řízení škol, metodicko-pedagogická centra a školní výpočetní střediska. Jedná se o instituce, jejichž statutární orgány jmenuje a odvolává ministr školství. Jako nadřízený orgán vydává pověření pro okresní úřad v sídle kraje ke zřízení školy či šk. zařízení.

Ministerstvo zabezpečuje financování školství tím, že **zajišťuje finanční prostředky** ze státního rozpočtu na kapitálové výdaje a provoz škol¹⁰⁰. V rámci této činnosti tyto prostředky rozepisuje pro zřizovatele či školy zřízené okresním úřadem v sídle kraje. V oblasti dodržování právních předpisů a hospodaření s finančními prostředky ze státního rozpočtu nebo z rozpočtu Evropské unie vykonává následnou finanční kontrolu, při které se zaměřuje na dodržení efektivnosti a vhodnosti jejich využití.

Mimo to stanovuje podmínky personálního obsazování funkcí ve školství, pravidla pro akreditace vzdělávacích projektů a pro organizace dalšího vzdělávání pracovníků, vyřizuje petice a stížnosti a funguje jako řídicí subjekt pro soutěže a olympiády.

Vykonává působnost **nadřízeného orgánu** ve věcech, v nichž v prvním stupni rozhodoval okresní úřad v sídle kraje.¹⁰¹

STÁTNÍ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Státní školní inspekce byla zřízena zákonem 1. ledna 2000. Je to nezávislý, rozpočtový orgán, který má sídlo v Bratislavě. V jeho čele stojí hlavní školní inspektorka jmenovaná ministrem školství na funkční období 5 let. Organizačně se státní školní inspekce člení na kancelář

---

⁹⁸ § 14 odst. 6 písm. a) zákona č. 596/3003 Z.z., o štátnej správe v školstve a školskej samospráve

⁹⁹ Tamtéž § 14 odst. 2

¹⁰⁰ Tamtéž § 14 odst. 3

¹⁰¹ Tamtéž § 14 odst. 4

hlavního školního inspektora, úsek inspekční činnosti, osobní úřad, ekonomický odbor a 8 školních inspekčních center.

Při výkonu své činnosti se řídí obecně závaznými právními předpisy a zejm. zákonem č. 596/3003 Z.z., o štátnej správe v školstve a školskej samospráve, který v § 12 a násl. stanovuje pravomoce, obsah a rozsah její činnosti.

Výkon inspekční činnosti je zajišťován pomocí školních inspektorů, kteří se prokazují průkazem zaměstnance a příslušným pověřením. V souladu se zákonem může být školním inspektorem ten, kdo má vysokoškolské vzdělání, nejméně 8 let pedagogické praxe, absolvoval I. kvalifikační zkoušku (nebo její náhradu) a působil nejméně 3 roky v řídicí funkci ve školství/ve funkci metodika či šk. inspektora/ absolvoval II. kvalifikační zkoušku.¹⁰²

Inspekční činnost se provádí na základě plánů pro příslušný školní rok, který schvaluje hlavní školní inspektor nebo na základě podnětů.

Jako orgán státní správy ve školství vykonává funkci státní kontroly úrovně výchovy a vzdělávání, pedagogického řízení, materiálně-technických podmínek.

V rámci inspekční činnosti vykonává zejm. funkci kontrolní, kdy vykonává kontrolu souladu školního a státního vzdělávacího programu; shody výchovného programu s cíly a principy výchovy a vzdělávání; u individuálního vzdělávání kontroluje kvalitu výchovy a vzdělávání; monitorování a hodnocení kvality výchovy a vzdělávání.¹⁰³

Dále kontroluje dodržování právních předpisů vztahující se k poskytování výchovy a vzdělávání, průběh a výsledky výchovy a vzdělávání, materiálně-technické a prostorové podmínky. Kontroluje také kvalifikační předpoklady pro funkci ředitele školy a zajišťování dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

Inspekce může být informativní, komplexní, tematická nebo následná. Informativní inspekce odhaluje informace a poznatky sloužící pro další inspekční činnosti. Posláním komplexních inspekcí je zjišťovat souhrnný stav kvality výchovy a vzdělávání ve školách, jeho procesu, podmínek a pedagogického řízení. Tematické inspekce se provádí o vybraných pedagogických tématech a poskytují zpětné informace o efektivitě práce ve školství. Následné

---

¹⁰² § 13a odst. 2 zákona č.596/2003 Z.z., o štátnej správe v školstve a školskej samospráve

¹⁰³ Tamtéž § 13 odst. 13

inspekce jsou zaměřeny na odstraňování vad, které byly zjištěny předcházející inspekční činností.

Výstupem z inspekční činnosti je zpráva o výsledcích školní inspekce, která obsahuje: označení školních inspektorů a kontrolovaného subjektu, místo, čas a předmět inspekce, popis zjištěných skutečností a jejich hodnocení, označení dokladů, o které se zjištění opírá a přijatá opatření.

OKRESNÍ ÚŘAD V SÍDLE KRAJE

Okresní úřad, v jehož čele stojí přednosta, lze charakterizovat jako místní orgán státní správy, který vykonává státní správu prováděnou okresními úřady v jeho územním obvodu.

V rámci výkonu státní správy patří mezi jeho pravomoce **zřizovat** a rušit základní a střední školy, pokud to vyžadují specifické důvody; mateřské, základní a střední školy pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami; školy, v nichž se vyučuje v cizím jazyce; praktické školy a odborná učiliště, internáty, speciálně výchovná zařízení a speciálně-pedagogická či pedagogicko-psychologická poradenská centra.¹⁰⁴

Okresní úřady na základě žádosti rozhodují o vydání potvrzení **o uznání rovnocennosti dokladů o vzdělání**¹⁰⁵ vydaných zahraniční základní či střední školou. Pokud je se státem zahraniční školy uzavřena smlouva o vzájemném uznávání dokladů o vzdělávání, může absolvent této školy požádat o vydání potvrzení tohoto dokladu. Toto potvrzení vydává okresní úřad v sídle kraje, který je příslušný podle místa pobytu absolventa, ve lhůtě 15 dnů ode dne doručení žádosti. Kromě toho, může okresní úřad **rozhodnout o nostrifikaci** dokladu o ukončeném vzdělání na zahraniční škole, a to na žádost absolventa, ke které jsou připojeny stanovené přílohy.

V rámci ukončení vzdělávání okresní úřad podle své územní působnosti **jmenuje předsedu zkušební komise** maturitních, závěrečných, absolventských a státních jazykových zkoušek.¹⁰⁶

V **oblasti financování** škol kontroluje používání finančních prostředků u škol ve své působnosti a dále plní úkoly podle zvláštního právního předpisu.¹⁰⁷

---

¹⁰⁴ § 10 odst. 1 zákona č.596/2003 Z.z., o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

¹⁰⁵ Tamtéž § 10 odst. 4

¹⁰⁶ Tamtéž § 10 odst. 10

¹⁰⁷ Zákon č. 597/2003 Z.z., o Zákon o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení

Ve druhém stupni vykonává státní správu ve věcech, v nichž v prvním stupni rozhodl ředitel školy jím zřízené, ředitel základní školy zřízená obcí, která není školským úřadem, nebo ve věcech rozhodnutí obce v prvním stupni ohledně zanedbání povinné školní docházky a ohrožení výchovy a vzdělávání nezletilého žáka.¹⁰⁸

SAMOSPRÁVNÝ KRAJ

Samosprávný kraj, jako vyšší územně samosprávný celek, vykonává státní správu ve školství v přenesené působnosti. V rámci jejího výkonu je oprávněn **zřizovat a rušit** střední školy.¹⁰⁹

Před zřízením střední školy je nutné ji nejprve zařadit do sítě škol. Zřizovatelskou kompetencí se rozumí „*finanční, personální, materiálně-technické a prostorové zabezpečení výchovně vzdělávacího procesu, provozu a řešení havarijních situací těchto škol.*“¹¹⁰

V rámci této působnosti je povinen poskytovat podmínky pro výchovu a vzdělávání na plnění povinné školní docházky na středních školách, pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami, s mimořádným nadáním a talentem.¹¹¹

U jím zřízených škol samosprávný kraj vykonává funkci kontrolní ohledně dodržování právních předpisů z oblasti školství a kvality jídel ve školních jídelnách. Plní také funkci poradní pro školy, školská zařízení a pro ředitele těchto škol. Projednává školní vzdělávací program a výchovný program, vydává organizační pokyny pro ředitele a spolupracuje s ostatními subjekty v rámci výkonu správy ve školství.¹¹²

Než dojde ke zrušení školy, musí být nejdříve vyřazena ze sítě škol. Samosprávný kraj poté školu či šk. zařízení, které bude dále vykonávat roli zrušené školy.

V druhém stupni vykonává samosprávný kraj státní správu v těch věcech, v nichž rozhodoval v prvním stupni ředitel školy jím zřízené.¹¹³

---

¹⁰⁸ § 10 odst. 6 zákona č.596/2003 Z.z., o štátnej správe v školstve a školskej samospráve

¹⁰⁹ Tamtéž § 9 odst. 1

¹¹⁰ Tamtéž § 9 odst. 14

¹¹¹ Tamtéž § 9 odst. 4

¹¹² Tamtéž § 9 odst. 8

¹¹³ Tamtéž § 9 odst. 5

OBEC

V přenesené působnosti vykonávají obce státní správu tím, že zřizují a zrušují základní školy.¹¹⁴ Před zřízením školy je povinností zřizovatele je nejprve zařadit do sítě škol a školských zařízení Slovenské republiky. Obec stanoví obecně závazným nařízením školní obvod, který tvoří obec nebo jeho část. V případě, že je obec zřizovatelem více základních škol, určí školní obvody pro jednotlivé školy. Povinná školní docházka je vykonávána ve školním obvodě podle místa trvalého bydliště, lze i však vykonat i mimo určený školní obvod se souhlasem ředitele školy, do které se žák hlásí. Pokud obec nezřídí žádnou základní školu, může se dohodnout s okolními obcemi na společném školském obvodu. V tomto případě je však povinna uhradit cestovní náklady na dopravu žáka v ceně hromadné dopravy. Škola nebo školské zařízení se ruší po jeho vyřazení ze sítě škol.

Obce vykonávají státní správu v prvním stupni ve věcech zanedbání povinné školní docházky a ohrožení výchovy a vzdělávání nezletilého žáka. Ve druhém stupni vykonává obec jako školský úřad státní správu ve věcech, v nichž rozhodoval v prvním stupni ředitel základní školy, jíž je obec zřizovatelem.¹¹⁵

Školním úřadem je „*obec, která je zřizovatelem škol s celkovým počtem nejméně 1000 žáků Školský úřad vzniká od 1. ledna kalendářního roku. Datum rozhodující pro stanovení počtu žáků je 15. září předchozího kalendářního roku. Za školský úřad se považují i obce, pro které na základě dohody podle zvláštního předpisu odborně zabezpečuje úkoly a činnosti v oblasti školství, mládeže a tělesné kultury společný obecní úřad, přičemž celkový počet žáků škol v těchto obcích je nejméně 1000.*“¹¹⁶

U škol a školských zařízení, u nichž je obec zřizovatelem, kontroluje dodržování právních předpisů, kvalitu jídel ve školních jídelnách, vydává organizační pokyny pro ředitele, poskytuje odbornou a poradenskou činnost a právní poradenství pro ředitele, vede personální agendu ředitelů, může vykonávat administrativně-technické a pracovněprávní práce školy a spolupracuje s jinými subjekty v rámci školních aktivit¹¹⁷.

---

¹¹⁴ § 6 odst. 1 zákona č. 596/2003 Z.z., o štátnej správe v školstve a školskej samospráve

¹¹⁵ Tamtéž § 4, 5

¹¹⁶ § 7 odst. 1, 2

¹¹⁷ Tamtéž § 6 odst. 8

ŘEDITEL ŠKOLY

Ředitele školy jmenuje na základě návrhu rady školy zřizovatel, a to ve lhůtě 30 dnů od dne předložení návrhu. Návrh na uchazeče se předkládá na základě výsledků výběrového řízení. Ředitel je jmenován na 5-leté funkční období. Pokud rada školy nenavrhne uchazeče na tuto funkci, nebo není rada školy zřízena, jmenuje zřizovatel ředitelem toho kandidáta, který se zúčastnil dvou po sobě jdoucích výběrových řízení a splnil podmínky stanovené zvláštním právním předpisem¹¹⁸.

Uchazeč na funkci ředitele musí splnit kvalifikační předpoklady pro výkon pedagogické činnosti, vykonat první atestaci, nejméně 5 let vykonávat pedagogickou činnost a nejpozději do 3 let od jmenování ukončit funkční vzdělávání, které je zaměřené na získání profesních kompetencí pro řídicí činnost.

Alespoň tři týdny před jeho zahájením, je výběrové řízení vyhlášeno v tisku či jiným způsobem s využitím prostředků masové komunikace. Ve vyhlášce je povinnost uvést název zaměstnavatele vč. sídla, název funkce, kvalifikační a jiné předpoklady a kritéria, požadované doklady a návrh koncepce rozvoje školy či šk. zařízení.

Ředitel může být ze své funkce odvolán zřizovatelem z důvodu odsouzení za úmyslný trestný čin, porušení povinností a omezení, závažného porušení obecně závazných právních předpisů, při zrušení školy či šk. zařízení. Dále může být odvolán na návrh hlavního školního inspektora, rady školy, nebo ministra školství při zjištění závažných nedostatků, anebo pokud ve stanovené lhůtě neukončí funkční vzdělávání¹¹⁹.

Při výkonu své funkce je odpovědný za dodržování státních a školních vzdělávacích programů, ročního plánu dalších vzdělávání pedagogických pracovníků, obecně závazných právních předpisů, hodnocení pedagogických a odborných pracovníků, financování a hospodaření s majetkem školy.¹²⁰

Výčet kompetencí ředitele v různých typech škol je zakotven v § 5 zákona č. 596/2003 Z.z. Zde je uveden přehled těch nejdůležitějších pravomocí.

---

¹¹⁸ Zákon č. 317/2009 Z.z., o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

¹¹⁹ Zaměřené na získání profesních kompetencí pro řídicí činnosti

¹²⁰ Více §5 odst. 2 zákona č.596/2003 Z.z., o štátnej správe v školstve a školskej samospráve

Ředitel školy **rozhoduje o přijetí žáka do školy**. Na základní školu je dítě přijímáno na základě zápisu, který se koná od 15. ledna do 15. února před zahájením povinné školní docházky. Přednostně je žák přijímán do školy ve školském obvodu, kde má trvalý pobyt. O přijetí rozhoduje ředitel školy do 31. května. O přijetí žáka na střední školu rozhoduje ředitel školy po splnění stanovených podmínek a podle výsledků přijímacího řízení.

Pokud dítě po dovršení šesti let nedosáhne školské způsobilosti, ředitel základní školy rozhodne na základě žádosti zákonného zástupce a doporučení lékaře **o odkladu začátku povinné školní docházky** o jeden rok či o zařazení dítěte do nultého ročníku¹²¹ základní školy. Výše uvedené rozhodnutí může ředitel učinit také se souhlasem zákonného zástupce na návrh mateřské školy a na doporučení zařízení výchovného poradenství a prevence. Pokud se u dítěte po půlroce prvního ročníku zjistí, že nedosáhlo školské způsobilosti, může ředitel rozhodnout za výše uvedených podmínek o dodatečném odkladu plnění povinné školní docházky nebo o zařazení dítěte do nultého ročníku.

Na základě žádosti zákonného zástupce a po výroku zařízení výchovného poradenství může ředitel školy rozhodnout **o osvobození žáka** se speciálními vzdělávacími potřebami od povinnosti docházet do školy, pokud se změnil charakter jeho potřeb či jeho zařazení neodpovídá rázu jeho potřeb. Ředitel může ze zdravotních či jiných závažných důvodů rozhodnout o (částečném) osvobození od vyučování v jednotlivých předmětech na celý školní rok, a to na základě žádosti zákonného zástupce a doporučení lékaře.

Na základě žádosti zákonného zástupce či zletilého žáka může ředitel školy **povolit individuální vzdělávání** z důvodu nepříznivého zdravotního stavu, který mu neumožňuje účast na výuce, žákovi 1. stupně základní školy, nebo vzetí do vazby či do výkonu trestu odnětí svobody a nelze se účastnit výuky ve škole nejméně 2 měsíce. Ředitel školy rozhoduje také o zrušení individuálního vzdělávání na žádost zákonného zástupce či zletilého žáka nebo hlavního školního inspektora, pokud nesplní podmínky individuálního vzdělávání nebo neprospěl. O tom rozhodne do 30 dnů od zahájení řízení a zařadí žáka do příslušného ročníku základní školy.

Dále může ředitel základní školy rozhodnout o povolení plnit povinnou školní docházku mimo území Slovenské republiky, individuálním vzděláváním žáka v zahraničí nebo umožnit studium podle individuálního učebního plánu.

---

¹²¹ Slouží pro děti, které k 1. Září nedosáhli 6 let věku, nemají školskou způsobilost, pochází ze sociálně znevýhodněného prostředí a lze předpokládat, že nezvládnou vzdělávací program 1. ročníku základní školy

Ředitel střední školy může umožnit žákovi absolvovat část studia v obdobné škole v zahraničí na základě projednání s pedagogickou radou a po posouzení učebních plánů. O přerušení studia rozhoduje ředitel na žádost zákonného zástupce či zletilého žáka na dobu 3 let. Při povolení změny studijního oboru musí ředitel přihlížet ke zdravotní způsobilosti žáka a schopnosti výkonu povolání a úspěšného vykonání rozdílové zkoušky. Dále může ředitel rozhodnout o přeřazení žáka 1. – 4. ročníku osmiletého vzdělávacího programu střední školy na základní školu, v níž pokračuje v povinné školní docházce. Ředitel může na základě žádosti zákonného zástupce či zletilého žáka povolit opakovat ročník na základě uvedených důvodů a výsledků dosavadního vzdělávání.

Ředitel střední školy dále rozhoduje o **přiznání stipendia** či o možnosti studia dle individuálního učebního plánu.

Ředitel základní a střední školy může rozhodnout o povolení vykonat komisionální zkoušku, když vykonává rozdílovou zkoušku ve středních školách, je zkoušený v náhradním termínu, žák nebo jeho zákonný zástupce požádá o přezkoušení, jedná se o přezkoušení a podnět ředitele, vykonává opravné zkoušky, na základě studia podle individuálního vzdělávacího plánu na středních školách, pokud je osvobozen docházet do školy, při praktických zkouškách a zkouškách z hlavního oboru studia na školách se vzdělávacím programem uměleckého zaměření a konzervatořích, při vykonávání zvláštního způsobu plnění povinné školné docházky, při individuálním vzdělávání.¹²²

Podle závažnosti přestupku lze žákovi **uložit výchovná opatření**. Za porušení školního řádu může ředitel uložit důtku, podmíněčné vyloučení či vyloučení. Pokud žák svým chováním či agresivitou ohrožuje bezpečnost a zdraví ostatních, či závažně narušuje výučování tak, že ostatním neumožňuje výuku, ředitel může uložit ochranná opatření k jeho zklidnění. Jedná se o okamžité vyloučení žáka z vyučování nebo o jeho umístění do samostatné místnosti za přítomnosti pedagogického dozoru. O přijatém ochranném opatření sepíše záznam.

Ředitel školy u výše uvedených rozhodnutí vykonává státní správu v prvním stupni.

---

¹²² Více § 57 odst. 1 zákona č. 245/2008 Z.z., o výchově a vzdělávání (školský zákon) a o změně a doplnění některých zákonů

6. Komparativní analýza

Aby bylo možné srovnat způsob výkonu státní správy na úseku školství, je nutné se nejprve ujistit, zda v obou zemích zaujímají tyto orgány podobnou pozici. Je patrné, že orgán vykonávající státní správu v obou zemích jsou víceméně shodné.

První rozdíl mezi oběma státy je vidět v právní úpravě této problematiky. Zatímco česká úprava správy školství je kodifikována pouze v jednom právním předpise, kterým je zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon, slovenská právní úprava školství je vymezena ve dvou zákonech. Jedná se o zákon č. 245/2008 Z.z., o výchově a vzdělávání a zákon č. 596/2003 Z.z., o štátnej správe v školstve a školskej samospráve, který přímo vymezuje výkon státní správy a samosprávy ve školství.

Co se týká přímo srovnání kompetencí orgánů státní správy, nenajdeme mnoho odlišností, což může být způsobeno tím, že do roku 1992 měly státy společný systém vzdělávání.

Ministerstvo školství

U obou zemí vykonává ministerstvo úlohu ústředního orgánů státní správy na úseku školství a můžeme pozorovat, že jejich kompetence jsou velmi podobné.

Shodně, jak v ČR, tak i na Slovensku, ministerstvo řídí výkon státní správy vydáváním právních a jiných předpisů na úseku školství (zákony, nařízení vyhlášky, směrnice, pokyny), vypracovává a vydává dokumenty (v ČR se jedná o Národní program vzdělávání, Rámcové vzdělávací programy, výroční zprávy; na Slovensku Konceptce rozvoje výchovy a vzdělávání), které stanoví cíle a informace o vzdělávání.

Podobně je také upravena evidence škol a školských zařízení. V ČR vede ministerstvo Školský rejstřík, tedy veřejně přístupný seznam škol, šk. zařízení a šk. právnických osob. Na Slovensku spravuje ministerstvo obdobnou evidenci, a to Síť škol a školských zařízení. Obě fungují na podobném principu a školy v nich zapsané mají pravomoc poskytovat vzdělání a školské služby. Podobně funguje u obou zemí financování školství ministerstvem a podmínky vedení školní dokumentace.

Obě ministerstva také plní úkoly nadřízeného správního orgánů v ČR pro krajské úřady a na Slovensku pro okresní úřad v sídle kraje.

A v čem lze spatřovat odlišnost? Významný rozdíl je způsoben odlišnými zřizovatelskými kompetencemi. Zatímco v ČR ministerstvo zřizuje a ruší školy a šk. zařízení jako školské právnické osoby a dále ostatní různé druhy škol a šk. zařízení, na Slovensku se jedná pouze o zřizování a rušení zákonem stanovených rozpočtových a příspěvkových organizací. Zřizování škol je v působnosti jiných orgánů.

Školní inspekce

Na Slovensku vykonává školní inspekce zejm. funkci kontrolní, v níž komplexně kontroluje úroveň výchovy a vzdělávání, pedagogického řízení a materiálně-technické vybavení škol a šk. zařízení.

V ČR kromě funkce kontrolní (dodržování právních předpisů, veřejnosprávní kontrola), patří k hlavním úkolům ČŠI činnost hodnotící, a to z hlediska úrovně poskytovaného vzdělávání a naplnění vzdělávacího programu.

Různorodost můžeme nalézt v oblasti podání návrhu na odvolání ředitelů škol; zatímco ČŠI má v této oblasti alespoň nějakou kompetenci, na Slovensku nemá v této věci žádnou pravomoc.

Krajský úřad (ČR)/Okresní úřad v sídle kraje (SR)

Při výkonu státní správy krajskými úřady lze pozorovat shodnost v oblasti nostrifikace a v rámci ukončování vzdělávání, kdy mají pravomoc jmenovat předsedy zkušebních maturitních komisí.

Krajské úřady v obou zemích působí jako odvolací orgány vůči ředitelům škol, ve věcech v nichž rozhodoval v prvním stupni ředitel školy.

Odlišnost můžeme spatřit v oblasti financování školství. V ČR krajské úřady stanoví krajské normativy jako výši výdajů na jednotku výkonu, na Slovensku pouze kontrolují využití finančních prostředků.

Druhou odlišnost můžeme spatřit v oblasti zřizování a rušení škol, kdy na rozdíl od ČR, okresní úřady v sídle kraje mají pravomoc zřizovat a rušit široké spektrum škol a šk. zařízení. V ČR krajské úřady tuto kompetenci jako orgány státní správy nemají.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností (ČR)/obce (SR)

Co se týká obcí, resp. obecních úřadů, nelze pozorovat žádné shodné kompetence v oblasti výkonu státní správy.

V ČR jsou pravomoci obecních úřadů obcí s rozšířenou působností od roku 2012 značně omezeny pouze na zpracování návrhu rozpisů finančních prostředků a vedení statistických údajů ze školní dokumentace.

Naproti tomu na Slovensku vykonávají obce zřizovatelské kompetence u základních škol, u nichž dále vykonávají další funkce, např. kontrolní či poradní. Ve druhém stupni působí jako odvolací orgán vůči rozhodnutím ředitelů škol jimi zřízených.

Ředitel školy

Kompetence českých a slovenských ředitelů škol nejsou nijak odlišné. Ředitel na slovenských základních a středních školách, kromě pravomocí shodných s českou právní úpravou, může rozhodnout o úplném či částečném osvobození, individuálním vzdělávání žáka v zahraničí nebo o přiznání stipendia.

Větší rozdílnost lze spatřovat v samotných orgánech státní správy. V ČR vykonávají státní správu na nižším stupni krajské úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou působností, na Slovensku tuto správu vykonávají samosprávné kraje a obce jako školské úřady, kromě nich zde působí jako orgán státní správy také okresní úřad v sídle kraje.

Lze říci, že orgány vykonávající státní správu na nižším stupni na Slovensku mají více zřizovatelských kompetencí. Všechny mají pravomoc zřizovat určité druhy škol a školských zařízení což v rámci výkonu státní správy v ČR vykonává pouze ministerstvo školství.

U slovenské právní úpravy můžeme vidět nepřehlednost v oblasti nadřízených správních orgánů vůči ředitelům škol, kde působí jako odvolací orgány tři subjekty. Jedná se o samosprávný kraj, okresní úřad v sídle kraje a obec.

Naproti tomu má Slovensko pro běžného občana přehlednější právní úpravu školského systému než Česká republika. Jak jsem již uvedla výše v zákoně o štatnej správe a školskej samospráve je přehledně popsán výčet kompetencí u každého z orgánů státní správy a samosprávy. V České republice je tato úprava zahrnuta v různých ustanovení školského zákona.

7. Závěr

V této práci jsem se snažila předložit ucelené shrnutí výkonu státní správy ve školství. Hlavním cílem bylo analyzovat systém fungování orgánů státní správy působících ve školství a podrobně popsat jejich kompetence a srovnat je se slovenskou právní úpravou.

Působnost orgánů vykonávajících státní správu ve školství není uceleně zpracována v žádné publikaci. Problematika školství je upravena nejen školským zákonem, ale i mnoha prováděcími právními předpisy a podzákonnými normami. Proto jsem jako zdroje pro vypracování diplomové práce kromě odborné literatury využívala zejména právní předpisy a komentář.

Státní správu v oblasti školství v ČR vykonává na ústřední úrovni Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Jeho hlavním úkolem je odpovědnost za stav, koncepci a rozvoj vzdělávací soustavy, k čemuž využívá mnoha nástrojů a prostředků upravených školským zákonem, ale také Českou školní inspekci, která je mu podřízena. Ta vykonává při své činnosti zejm. funkci kontrolní a hodnotící. Na nižších úrovních vykonávají státní správu ve školství krajské úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou působností, jejichž pravomoce jsou ale v této oblasti od r. 2012 velmi omezeny. Tyto orgány vykonávají státní správu v přenesené působnosti. Ředitel školy a školského zařízení je vykonavatelem státní správy na úrovni školy. V rámci své činnosti zejm. rozhoduje o právech a povinnostech v oblasti státní správy. Kromě výše zmíněných orgánů, školský zákon také upravuje působnost ostatních ústředních správních úřadů. Jedná se o ministerstva obrany, vnitra, spravedlnosti a zahraničních věcí u škol a školských zařízení spadajících do jejich rezortu.

Pro účely komparace výkonu státní správy na úseku školství jsem si vybrala Slovensko. Při srovnání s jejich právní úpravou nenajdeme mnoho rozdílů v ustaveních zákona upravujících tuto problematiku. To bylo také potvrzeno v rámci kapitoly šesté, která se zabývá analýzou kompetencí orgánů státní správy v ČR a na Slovensku. Pro vypracování této části jsem využila metodu komparace, na základě které jsem vytyčila shody a rozdíly. Protože jsme měli až do roku 1992 společný systém vzdělávání, byla zde domněnka podobnosti. Ta byla z velké části naplněna, ale i přesto lze nalézt několik rozdílů. Ty se týkají zejm. právní úpravy této problematiky a samotných orgánů státní správy.

Cíl práce, vymezit a analyzovat systém fungování orgánů státní správy, se zdařilo naplnit zejm. prostřednictvím právních předpisů a literatury, díky nimž byly teoretické poznatky

uceleně shrnuty v celek. Dílčího cíle, komparace jednotlivých států, bylo také dosaženo a vyplynuly z něj zajímavé závěry a podněty, z nichž některé by bylo možné využít i v rámci českého školského systému. Mám za to, že v rámci české právní úpravy by bylo vhodné využít slovenský systém, v němž je orgánům státní správy a samosprávy věnován samostatný zákon, z čehož vyplývá větší přehlednost této problematiky z pohledu laika, jelikož v rámci české právní úpravy se jednotlivé kompetence prolínají celým školským zákonem a nevyplývají z jednoho ustanovení. Přesto lze vidět, systém státní správy ve školství funguje v ČR velmi dobře, orgány jsou mezi sebou vzájemně provázány a mají striktně rozdělené kompetence.

Seznam použitých zkratk

ČR = Česká republika

ČŠI = Česká školní inspekce

KOMPETENČNÍ ZÁKON = Zákon č. 2/1966 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky

LZPS = Listina základních práv a svobod

MŠMT, MINISTERSTVO = Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

NPV = Národní program vzdělávání

RVP = rámcový vzdělávací program

SR = Slovensko

ŠKOLSKÝ ZÁKON = Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

ÚSC = územní samosprávný celek

Seznam použitých zdrojů a literatury

Odborná literatura:

- KUBŮ, Lubomír, Pavel HUNGR a Petr OSINA. *Teorie práva: obecná část*. 8. vyd. Praha: Linde, 2007, 335 s. Vysokoškolské právnické učebnice. ISBN 978-807-2016-372.
- PARMOVÁ, Libuše. *Strategie České školní inspekce*. 1. vyd. Kunovice: Evropský polytechnický institut, 2010, 100 s. ISBN 978-80-7314-187-5.
- PRŮCHA, Petr. *Průcha, P.: Správní právo, obecná část, (učebnice) 7. doplněné a aktualizované vydání*. 7. vydání. Brno: MU Brno - Doplněk Brno, 2007. 418 s. ISBN 978-80-210-427.
- SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 2., aktualiz. a přeprac. vyd. Praha, 2009, 463 s. ISBN 978-807-3573-829.
- TROUSIL, Michal a Veronika JAŠÍKOVÁ. *Úvod do tvorby odborných prací*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014, 154 s. ISBN 978-807-4353-802.
- VALENTA, Jiří. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem 2013*. 5. aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, 2013, 919 s. ISBN 978-80-7263-760-7.

Právní předpisy:

- ČESKO. Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR
- ČESKO. Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky
- ČESKO. Zákon č. 1/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky
- ČESKO. Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích ve znění pozdějších předpisů
- SLOVENSKO. Zákon č. 245/2008 Z.z., o výchově a vzdělávání (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov

- SLOVENSKO. Zákon č. 317/2009 Z.z., o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- ČESKO. Zákon č. 500/2004 Sb. správní řád ve znění pozdějších předpisů
- ČESKO. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání ve znění pozdějších předpisů
- ČESKO. Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů
- SLOVENSKO. Zákon č. 596/2003 Z.z., o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- SLOVENSKO. Zákon č. 597/2003 Z.z., o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení
- ČESKO. Vyhláška č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy ve znění pozdějších předpisů
- ČESKO. Vyhláška č. 54/2005 Sb., o náležitostech konkursního řízení a konkursních komisí ve znění pozdějších předpisů
- ČESKO. Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 120/1976 Sb., o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech
- ČESKO. Vyhláška č. 223/2005 Sb., o některých dokladech o vzdělání ve znění pozdějších předpisů
- ČESKO. Vyhláška č. 364/2005 Sb., o vedení dokumentace škol a školských zařízení a školní matriky a o předávání údajů z dokumentace škol a školských zařízení a ze školní matriky ve znění pozdějších předpisů
- ČESKO. Vyhláška č. 492/2005 Sb., o krajských normativech, ve znění pozdějších předpisů
- ČESKO. Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 104/1991 Sb., o sjednání Úmluvy o právech dítěte

Internetové zdroje

- HALÁSKOVÁ, Martina. *Veřejná správa* [online]. Ostrava, 2007 [cit. 2015-06-15]. Dostupné z: <http://projekty.osn.cz/pvsos/doc/verejna-sprava.pdf>
- Rámcové vzdělávací programy. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. 2015 [cit. 2015-06-15]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy?highlightWords=vzd%25C4%259B1%25C3%25A1vac%25C3%25AD+programy>
- Výroční zprávy. *Ministersvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. 2015 [cit. 2015-06-15]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/vyrocní-zpravy>
- Obce. [online]. [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: <http://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/obce.asp>

Judikatura:

- rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. Zn. 21 Cdo 3836/2007

Příloha:

PŘEHLED KOMPETENCÍ		
ORGÁNY STÁTNÍ SPRÁVY	ČR	Slovensko
Ministerstvo školství	Řízení výkonu státní správy v oblasti školství	Řízení výkonu státní správy v oblasti školství
	Příprava právních norem v dané oblasti	Příprava právních norem v dané oblasti
	Zpracovávání dokumentů – NPV, RPV, výroční zprávy	Zpracovávání dokumentů – Koncepce rozvoje výchovy a vzdělávání, Pracovní pořádek
	Vedení školského rejstříku	Vedení centrálního registru a Sítě škol
	Zřizování škol a školských zařízení jako právnických oso či příspěvkových organizací	Zřizování rozpočtových a příspěvkových organizací dle zákona
	oblast financování - stanovení republikových normativů	Oblast financování – zajišťování finančních prostředků pro činnost škol
	Vedení školní dokumentace a školní matriky	Zajišťování podmínek pro personální obsazování a pro akreditace
	Nadřízený správní orgán vůči rozhodnutím Krajských úřadů	Nadřízený orgán vůči rozhodnutím Okresních úřadů v sídle kraje
Česká školní inspekce (ČR)/ Státní školní inspekce (SR)	Hodnotící činnost	Kontrolní činnost
	Kontrolní činnost	
	Oprávnění podat návrh na odvolání ředitele školy	
Krajský úřad (ČR)/Okresní úřad v sídle kraje (SR)	Jmenování předsedů maturitních komisí	Jmenování předsedů maturitních, závěrečných, absolventských a státních jazykových zkoušek
	Rozhodování o uznání zahraničních kvalifikací	Rozhodování o uznání zahraničních kvalifikací
	Oblast financování – stanovení krajských normativů	Oblast financování – kontrola využití finančních prostředků
	Nadřízený správní orgán vůči rozhodnutím ředitelů škol zřizovaných státem, krajem, obcemi či svazkem obcí	Nadřízený orgán vůči rozhodnutím ředitelů škol jim zřízených nebo zřizovaných obcí (které nejsou školským úřadem)
		Zřizování škol a školských zařízení podle Sítě škol
Samosprávný kraj		Zřizování středních škol a středisek praktického vyučování
		Nadřízený orgán vůči rozhodnutím ředitelů škol jim zřízených

Obecní úřad obcí s rozšířenou působností (ČR)/Obce (SR)	Zpracovávání návrhů rozpoisů přímých výdajů škol	Zřizování základních škol
	Vedení statistických údajů	Nadřízený správní orgán vůči rozhodnutím ředitelů škol jimi zřízených
Ředitel školy	Rozhodovací kompetence	Rozhodovací kompetence